КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Массо а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарча Советан Министрийн Советан орган

(СВЕТ)
Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕН? | № 112 (4406). | ЕРА, 17 сентябрь 1970 шу. | Мах 2 кеп.

КПСС XXIV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

Грозненски автокомбинате дукха болхлой бу хIайхьехьа гIза шера план кхочашъеь. Царна юкъе хьалха латтачарех ву моторист Мишуров Владимир Никонорович. Юкъера лаьрхIача хIара сменин норманаш 120—125 процент кхочашъю цо. Уж къахьегама толамаш по хетаду КПСС XXIV-ча съезда.

Доккхача толамашка хьежжа да тейина совгIаташ а. Иттех Сийлей грамота санна цуьна, къахьегама хиннача тIа дIа а ялдеш дукхаза баркалла яьхна. Автокомбинатан болхлоша юкъе оттара хьалхарчарца коммунистически къахьегамна сийлен цIе схьар цуьна.

СУРТА ТIА: болх беш ва моторист В. Мишуров.

И. ПЛИЕВА сурт.

КОЛХОЗНИ БРИГАДА КОММУНИСТАШ

Херсонщине цIе яра евхIенначъ хана ялат чуяцн бокъонца бела гезванимна шеш хилар хьахьенхар «Волна революции» яхача тематически колхоза комплексни бригада вхархоша. Ламхача техникница, ихетацй вIаштIехьдаинхарца, нийса ритм йолаш хилорца къахьегаш бригада коллективо практике дIахьенхар дIадийнар дина хьувинъеергдинаш хьалхеца харад совгIа, из ханнахьа, ца дойташ чуяца, дукха езача пачхьалкхана хьалкашнйра ший эттаре хьалхаре декхар мадаггIара кхочушде хеош ю хилар.

Ахархой толам баьнкха нерттера ию а хиина дIахттар коммунисташ; массанахьа дIанхача кхуьш йола Анна Придворова нерта латта бригада партийни организаци. Партбюрос хьалхе а хьатацца нерттарча участкашка дIахттайр коммунисташ. ХIаранена тIедиллар хьаьда доле гIуланх: ялат чуяцача агрегаташка парторганизатора, агитатора, политинформатора гIуланхаш. Нхашнерча стане йиллар агитпункт, ахкенара эстрада. Ветфельдшера Николай Маркина, бригадира Егор Зубкова, механера Павел Седова, нерттарча агронома Александр Ластовецка, ихьчар кьатта, механизаторий эвиламашна, хьайбаш лелоден ахкенарча лагерашна беседаш йир парте ЦК июльски Пленуме решенех, КПСС хургIоечча XXIV-чу съезд оча кийчонах.

Тамлаш лехьяннийтац бригада хьемикIаш чуяцача гуйранара ихандала балхаш дича а. Ухказа хIора денна арайнах «Къахьегамна сийлен листенаш», кхиргIа шозза — «боевой листенаш». Цар вIашагIтех динагIчар опыт, яьь иншта лед гойт. Коммунисташ хилнье тIехьежама песташта нерта эттар, общественни инспекторий белх вIаштIехьбаьннхар. ХIорвар гIерт шийна тIедиллар нерттера партийни гIуланх кхочушде: къахьегача, дисциплина лелаеча вьенхана хила, ший хьенхацца шийна нах тIехьабаха.

Бригада коммунистий опыт хьал а лаьцар. дIа а йоарьдайр нолхаза партнама, цу бонихха теркам тIебекийт бригадни парторганизацей балха. Цу дерригане дукха хьалхе ялат деххара пачхьалкхенга ялат дехнара план залази социалистически декхараш кхочушдара, планан совгIа Даькена дуккха ялат делара.

Иштта дола масалаш нIязнга дац. Цар дина дуьц производствени гIуланхашка, политически балха тIехь, иаха нхетам луча наа беникха лоархIам белаш а колхозни бригадашкан фермашкан, совхозни отделениешка кьаьь лохара партийни звенош. Нигахь санна дукха ха йоьцаш а тIехь уккъза коллективе вахара лоардана ваьлнин цу илуш. нIавнга нах юкъе белаш партийни организацеш партгруппаш хиннала, хIаьа уж дукхаъча бахдашна дукхагIна даькъе итташ коммунисташ юкъе бела йоккхий а дела дела а коллективни хнина дIаттай. Партийни комитеташа царах шоай тешаме чIоагIала яахрI. Масала, КПСС XXIII-гIа съезд хилначул тIехьагIа дуккъала Украина колхозашкан совхозашкан хьалой яхи азар боигадни цехаши партийни организаци а группа а.

Бакхе ба производства хIора участе дела гIуланхаш баьхьи коммунистий бела бахитенхам. «Юрта партийни организацей нерттера терхам тIаьха хила деза, — бегаладенах КПСС ЦК июльски Пленуме шеш тIа, — колхозашкан совхозашкан латта а хьайбаш а лелабара культура аккъалра, Iаламан денагIедача техникан харагIдьаннаш юкъедалладара, капиталжин вложенеш, латтах, техникех, удобренех, кхьича материални ресурсех, ахчан средствах эффективни пайда эшар, къахьегама еелара лакхьера дешаш, цу нарда тIа дукхагIа юртбахама шрига продукташ кхера пачхьалкхенга йоккара, дIаха бадала хана юртара вахар тоддар Iеелшделга».

Кхетадаш мадий, уж декхийн чобханен декхараш бригадий, отделеней, фермаш коммунистеша. Нарта бегальяхь планаш юкъорчал доеацеш производстве кхечанаьча нана эггара чIоагIагIа волаь иа лаецаш беньонца эффективни кхочушде йиш йоацинга. Нийса гIуланх цу юртарча нехьыннарча парторганизацейн партгруппайи белх ладдаяза теркам беча, цар балха опыта хаинахьа анализ еча, цар хьинар, декал, инициатива лакхьяре нимагга новкъостал дича краевой, областной, районни партийни комитета дар.

Цуьнца цхьана факташа дуьц цу звеной, цар опыт йоаца вешанаш Iомаббра, балха формаши методаш оргалкха тайара, цхьайолча юрта районаша нIозига терна еш хилярах, производстве нерттерча участкашка коммунисташ нийса дIахьежабара цар ле йоаиза еш хиларах. Иштта дела гIалаташ доахнаш а, къаьстта аьлча, парта Грозненски районом, цун балха нийса критика йир дукха ха йоацаш хиннача КПСС Нохч-ГIалгIайн обкома пленума.

Геттара беникха лоархIам белаш да социалистически ахь вIаштIехьъеннхар санна долча лоархIамерча гIуланха тIехь а лахорча партийни звеной лоархIаме бехитенхам локбар а: кулгалхоша шеш, коммунистаица, мугIорегIа йолча къахьегамхоица дага а ца бовлаш декхараш уттадеш, цкъаза хана беш болча практически балха метта дохиа даш отташ хул. Вовх вагIорахьа, новкъостали тIахьежами болца цхьайола юртара парторганизацеш хIана доро дог даацаш, из дар хьа ца дохаш, аьь формане лелавига новкъе доцаш хул.

ХIанз юртбахама шу чакхдалача хана колхозни бригадийн совхозий отделеней партийни организацеш хьувиъа чуяцаш кхачадара кхидела бойкаш дешан болажа мах шоаьта тIехьабахе хара зизани куш а. Юртарча коммуниста ала дукхача наха нерте латтарал, дешаца а шой хьенхаца а КПСС ЦК июльски Пленуме решенеш чакхьяхаре, парте XXIV-ча съезда маьботтIара нахьайбахара маьха дог уравттадарах тIех декхар.

Юртарча партийний лоархIама декхар да КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, комсомола ЦК звазаш долча Письмое дIадекараш хьежна резерваш лахара царах пайда эцара. Массанига хъочаш дIаьттала хьалха латтача болхлоча денале дIаделадавъ гIуланх, хьада дIадовкхаадо коллагIа дело организованность ца хилар, беахана доах ца дар, нах а техника а белх ца беш сайца латтинга! Юртарча къахьегамхой шоай даьй хилара уйла а балхе хана хIара минута, хIара килограмм алати доахьарш лордадора дикени а хьехинийтарах латт парте аттадаь декхараш толамца кхочашдара бела тешам.

(12 сентябрерча «Правда» газета передовая статья).

Депутатий совещани

1970 шера 12 сентябре Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиуме СССР-ан РСФСР-ан Лаккхехьарча Советий депутатий совещани хилар. Цу совещане бар къахьегамхой депутатий районийн городской исполкомий кулгалхой.

Лаккхехьарча Советий-депутаташта дийнар пятилетка тIеххьарча шерара республика къахьегамхой эрIайарча декхарех, кердача пятилетках хаьлла боахам легIабара перспективашка хьежар.

Совещане доклада йир Нохч-ГIалгIай АССР хелкъа боахам легIабарах лаьца республика Пачхьалкхен планови комиссе председатела Е. В. Брыксина, къахьегама хьакъехьарча законех — республика Лаккхехьарча Суда председатела М. А. Кузнецова, депутатий балха организацех — республика Лаккхехьарча Совета Президиума секретара нов. Г. В. Сизонина.

Совещане дакъа лоацаш хинна рака шоаш совещане балха рьь хиларах дийшар.

Совещане балха юкъе дакъа лоацаш бар Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель И. А. Алмазов, Лаккхехьарча Совета Президиума аппарата белхтоххамера болхлой.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

Укх гуйран деношка социал юртбоахама машиний татеш вай республика колхозийн совхозийн кхашка, Юртбахама къахьегамхой тIатеIIа чуяцаш ба хIанз гидуергаш, ялата лаьрIа хьажкIаш, шекара свекла, бахцадараш, кондаш. Оахаш да зэбъ лаьрхIа лаьтта, цхьаболча боахамий къахьегамхой турахь юо культураш с болабеннаб.

Республике гIолла 14 сентябре 686 гектара тIара чуйкцай шекара свекла, дIайийна хиннача иттале гIа дакъа да из. ХIаьта белгалкха доагIа дIадахача шера укх хана нийсдича шекара свекла чуярара темпаш лакхагIа йолга. ТIатеIIа чуяцаш да гидуергаш а. Цхьайтт эзар гектара тIара а дIадийна хиннача 45 процент, чуйкцийн хиннай из юртбоахама культура. Чуйца йолаш латт гидургаш Грозненски Гудермесски районийн боахамаш.

ХIанзале 61,4 эзар гектар зяба лаьтта ахкад республике. Аха дезачох 35 процент я из. Лакха хьохкаш доах из болх кхочашбеш Гудермеса, Советски, Шаьла, Наурски, Ачхой-Мартана районашкарча боахамий механизатораша.

Массехи дIе даьлча гурахь юо культураш дIае болалургба республика механизатораш.

14 сентябрь гIаккхочаш республике юртбоахама культураш чуяцарах, зяба лаьтта ахарах сводка.

Процентаца

Районаш	шекара свекла	гидургаш	зяба
1. Ачхой-Мартана	16	63	44
2. Ведана	—	—	8
3. Грозненски	—	93	22
4. Гудермесски	18	91	50
5. МалгIабиха	—	15	81
6. Надтеречни	—	51	31
7. Наьсарей	—	6	17
8. Наурски	—	53	45
9. Ножай-Юрта	—	20	11
10. Советски	—	—	57
11. Сунженски	—	36	37
12. Урус-Мартана	10	25	36
13. Шаьла	6	48	78
14. Шелковской	—	153	18
г. Грозный	—	—	24
Республике гIолла	10	45	35

ЯЛАТ ХЬУВКЪАДАРА

Укх юбилейни шера къаьстта дика къахьегаш хьабоагIа Наурски района «Советская Россия» яхача колхоза цхьоалагIча кьраннтории полеводчески бригада механизатораш. Плапал дукхха соIп ялат доххад, цар укх шера пачхьалкхенга.

Гурахь дуьча ялаташта лаьтта кийчдеш ба бригада механизатораш. Балхаш сидденнад. Къахьегамхоша дика кхетаду хьагIалойгIача шера хладергдола ялат хIанз ханнохьон нийсен къахье гарга хьежжа мара хьуакьарг иа хилар. Шудухьа шоай ниа ца кхобеш хьинара къахьег цар укх деношка. ХIанзлехь аьха, тоадаь кийчдаьд гурахь дуьча ялаташта 1350 гектар лаьтта, цу ерригача майдан тIа минерализаци удобренеш а ехкай. Лавтташ оахача дикахьегаш бе трактористаш Еремин Иван, Кучеренко Николай, Сладенко Георгий. Плана йиъ гектар йолча царех хIаранне сменах ях, вархI гектар лаьтта лах. Лаьттаи оахащоь дIадуьш ла аьлан бIаьсти хьайбашта моцаш доахьараш лаьрхIа рожь. Рожь лаьрхIа 700 гектар лаьтта кийчдаьд бригада къахьегамхоша, кох 400 гектара тIа хIанзлехь рожь дIадийна даьннад. Рожь дIадувача дика ка йоалаш болх беш ба сельхьаьаш Ларионов Георгий, Колесников Петр, Агафонов Илья, механизатор Кугузов Василий. Норма 35 гектар мара йоацача хIара денна 60 гектарага кхачалца йолча майдан тIа ялат дика дIадув царех хIаранне.

КПСС XXIV-ча съезда сийленца накъъбахара пятилетка тIехьара шу лакхача толамашца чаккдаккха лаьрхIад бригада коллективо.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ.

ХЬОКХАМ ТЕЛ

Пхе шера плен хажал дукхха хьалха кхочаш а еш, КПСС XXIV съезда сийленца накъабахара доккхий социалистически декхараш тIаийцад МалгIабихкa горпищекомбината болхлоша. Пхе шера план цхьоалагIча ноябре кхочашъе, хIаьта укх шера плани 15 декабре кхочашъе, къахьегама овсарла плана лаьрхIачул цаI-ах процент лакхъе. Цу даькъе социалистически ялье аьнначе комбината коллективо доахкъахьегама толамаш дика да. Товарни продукци арахецарех продукцена реализаци ярахIара бетта плен тIеххочашъю цо. Цун керттера бахьна да производства ерригача резервах бизза пайда нийбеш хилар. Наха зIаз массайола тайпа маьхка-булочни изделеш Iалашъяра дукха мероприятеш чакхьяьккхай цига.

ДIадахача шера хьинахьи буси еш хинна маьхк 9—10 тонн мара йоацачъ, укх шера еш яр 13—15 тоннa я. ДIадахача шера бархI бетта арахийцачул 213 тонна маьхка булочни изделеш арахийцай укх шера цу юкъа.

Комбината коллективо чIоагIа лоархIаш сийдош я маьхк ю гоалач Бурагиева Лида. Кхо шу хьалха тайп тайпара балхаш деш хилар из комбинате. Из болх беза, карлацар бахьан долаш лоаццача хана маьхк ю мастер хилар цох. ХIанз сменина кулгалдеш я из. Кхьача сменашта хьокхам телаш къахьег из нерта латтача сменас. Дукхача шерашка хьинаре къахьегар бахьан долаш цуьна еннай «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медаль. Общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац цо. Из я МалгIабиха горсовета депутат. Уж декхараш а дизза кхочашду цо. Лидас а цуьнарча новкъосташа а шоай пхе шера план 15-ча октябре кхочашъйьй. Ер шу чакхдаьлалехьа планал совгIа цар арахецаргья 85 эзар сома йокха продукци. Иштта, дика къахьегаш я Гетагиева Лейлас, Юрьев Леонида кулгалду сменаш.

Т. ВЛАДИМИРОВ.

ХЬИНАР АЙДЕННА

КПСС XXIV-ча съезда дала из доагIара накъадахара доккхийн бехкетахамаш декхараш тIаийцад тха коллективо. Уж кхочашдаре дукха уйла тIахьийта, хьинар айдаь къахьега дезаргда комбината болхлой а партийни организаци а.

Социалистически ялье, производства эффективность лакхъера деша, кхийсча организационно-технически мероприятешта доал дарали тIахьожаш лоаттабаралх совгIа, парткома чIоагIа йоахоь коммунистически къахьегама пропаганда ера а, из белам коллективашта, болхлошта юкъе бордажабара, цуьнца цхьана ерригача коллектива хьинар хьалхьийна латта декхар кхочашдерх тIадерзадар дукха. Цу дешаь дика хIама карагIдаьбар комбината партиома а юххьанцарча цехаш партийни организацешта а. Масала, 1968 шера комбинатерча 89 саго коммунистически къахьегама ударник яха цIи дьицаралле цуьна тIехьарча 1969 шера 579-ие дьийхар. ХIаьта укх шера хьалхарча ях бетта 489 саго. ХIанз комбинате коммунистически къахьегама цIи лелаеш 54 смена, участка, бригада, коллектив а, 1,5 эзарнел совгIа къахьегама ударник ва.

ХIанз 120 агитатор 45 политинформатор а ва сменай, участкай, бригадай коллективашца хIара денна политико-кхетама белх беш. Цар белхлошта дика дIадовийт шоашта хьалхашка латта производственни декхараш.

Комбинате болх беш хурсъя производства экономически эффективность лакхъяра кхьинаш чоахаш йола семинараш. Цехий, участкай кулгалхоша, хьалха латтача болхлоша къамелаш дергда комбината коллективна хьалхашка латта боахама, политически, экономически декхараш дIайовзийтара. Иштта хилар, масала, механически хиимаш метод комбината балха юкъе йоалаш. Партийни комитета решенегIа из метод юкъейоаллар дуккаш болча болхлой собранешка доклад йир предприяте, отделений, служба кулгалхоша. Из белх лертча чакхбаккхар бахьан долаш дIадахача бархI бетта 158 саг нийсо балха яха мукъа а йоалийтам алапе фонда 195 эзар сом пайда баьб, хIаьта 589 болхлочо 10—25 процент надбавка дIйтай. Дукхьала 1970 шера Щекински метод балха юкъейоаллара къахьегама овсарле 4,2 процент лаккхургья.

КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) Пленума сецамаш КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмоцен дуззадекна, цу хьалъехьа болхлойн инженерно-технически персонален гIуланхерча наьхен юкъара собранеш чакхьяьннача тIехьагIа, парткомо дукха оттадир экономически знанешта еш йола пропаганда чIоагIъярен комбината производства эффективность лакхъярен доаш, ерриге коллектив оарцагIъьяхар шера, пятилетка планаш хана хьалха кхочашъе. КПСС XXIV-ча съезда дала йоагIача тайпара накъахара творчески хьинар айдаь къахьегара.

Предприяте, производствай, отделий, участкай служабай кулгалхой декхарийла бир цу лакха хьохадаьтъ документий чулацама тIеваххара еше эза экономически Iилма технически лекцеш.

ХIара начальникa цхьаьца тема белгалйир. Ерригa 34 тема яийтъеча дакъа лаьцар кховатта гаргIача кулгалхочо, специалиста, хьалха латтача болхлочо. Уж лекцеш еладгья партийни дешара системе оттаяьча иланагIа.

Производственни хьокхамаш лакхдара чIоагIа новкъостал др комбината ерригача коллективашта юкъе шерра ярьжача социалистически ялье. ХIара бетта цу ялья итогаш юкъаш заседанеш хул профсоюза заводской комитете. Цига тIабех цехий, сменай, участкай, бригадай коллективий кулгалхой, хьалхара моттиг яьицачоа карара, нара тела хIи байрах хьожаш.

Съезда хьалхарча социалистически ялье хьалха латташ хьайбоагIа начальник нов. А. В. Романов, парторганизаце секретарь нов. В. В. Кипен, профсоюза цехкома председатель нов. Е. Доровскови вола № 133-135 йолча коммунистически къахьегама цеха коллектив, иштта № 130 йолча цеха коллектив. Цу шинна а цехо 15 августа кхочашйир шоай керттера продукци — коллектор аракецара пхе шера план.

Пхеиа йолча цехашта юкъе хьалха латта начальник нов. М. Д. Соколов волча электроцеха коллектив. Цу цеха коммунисташта нерте латт парторг нов. А. Н. Севастьянов.

Сменашта юкъе ялье хьалхе даг № 15 йолча цехера А. А. Насоновайн № 32—111 йолча Ю. Т. Полетинен, № 133—135 йолча цеха А. И. Мартынюкен сменаш.

Ялье хьалхе коллективашта юкъе хьалха боагIа Центральнаремонтно-механически цехера Г. А. Коротаева кулгалду слесарей бригада, КИП-а служба участка, № 16 йолча нохо, № 131 йолча цеха лаборатори коллективаш.

Партийни организаце ший бега производственни декхарашка айхха бузза бер бахьан долаш комбината коллективо хана хьалха кхочашйир пачхьалкхен плана бархI бетта программа, планал совгIа реализаци йир кхиленаш сома маьхла продукцена, планал совгIа кхиленаш сома пайда бир, продукцета дIададар тухьназа дакхар бахьан долаш кхо баьъ эзар сом кхедаьд, къахьегама овсарле лакхъяра план 106,7 процент кхочашъяьй, цо кул совгIа укх ханарча хьалаца нийсдича 115,4 процент.

ХIанз комбинате ди тIехьа шерагIа кердаш я шера плана а пятилетка а ханал хьалха кхочашъяра тIехьа, КПСС XXIV-ча съезда дала мадоагIара накъадахар дукха йола социалистически ялье. Цу ялье де мадоагIа дола а деш, коллектива хьинар, наш хьалхаме латта декхараш кхочашдара тIадерзадем лелабергба комбината парткомо ший болх.

И. [illegible]
Грозненски химически комбината директора [illegible] заместитель.

ТIЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ

ЛОАРХIАМЕ ГIИШЛОШ ХАННАХЬА ХЬАЛЪЯЬ ЯХА

Пятилетка тIеххьарча шера кхоалагIа квартал чакхйоалаш латт. Республика гIишлошъеча организацей коллективаша ерригагIа шоай торонаш оарцагIа яьхай пачхьалкхен плани юбилейни шера тIайоа социалистически декхараш толамца кхочашдара. ГIишлошъераша дика кхетаду тIалоагIача шера ритмичю болх бергболъ гIулакх вIаштIехьдаккхари КПСС XXIV съезда сийленца накъадахари дукхача дьакъе пхе шера план толамца кхочашъярах гIйше хилар.

Цуьна тешал деш дика къахьегама толамаш дахьаа гIишлошъераша хьалхарча бархI бетта. Къаьстта дика да йоккхагIйолча подрядни организацеша — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене, «Чечингсельстрой», «Грознефтехимремстрой» трестий. «Чеченингушводстрой» гIишлошъеча управлене, кхьча организацей коллективаша дахьа къахьегама толамаш.

Шоай бархI бетта план тIехкхочашъеьй СМУ-9 (начальник Х. А. Байсангуров), СМУ-4 (начальник Р. М. Гайрбеков), «Грознефтехимремстрой» треста СМУ-1 (начальник В. В. Алексеев), цу треста РСУ №№ 2, 3 (А. Г. Попазова, В. В. Кирюхина), кхы дукхача гIишлошъеча коллективаша. Къаьстта дика къахьегама толамаш дахьаа СССР монтажни лаьрххIа долча гIишлон балхийн Министерства специализированни организацеша — О. Н. Тишенко, Р. Х. Хесаби, В. В. Виноградов, М. Д. Колесников, керте даттача управленеша.

Дикка толбаьб шоай болх балха тIа тIехьаюсаш хиннача цхьайолча организацеша а. Цун керттера бахьан да балха тIа кийслу кхочамбоацараш дIадахара бовхамий, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша дукха балхаш дац хилар, гIишлонмонтажни балхашта планировани сага кхетамца вIаштIехьдаккхар, гIишлош хьалъеча дика кулгал дар. ГIишлош хьалъеча дукха хилонаш нийсъенна яле а шоай декхарех дика лоархIабаьб гIишлошъераш.

Цхьабакъда карагIдийнараш дика дале а хьалхашка латта доккхараш дукха да. Кхы а чIоагIагIа хьинар айдаь къахьега деза ха хьатIаэттай. Пусковой объекташка хеш дола гIишлон балхаш дика чакх а даьхе лаьрхIача хана болх бе йолалийта еза уж. КарагIдаьнначох кхочамбаь Iе йиш яц.

Хьалха санна хIанз а кIезига яц тIехьаюсаш йола гIишлон организацей коллективаш. Къаьстта во дел гIишлош хьалъяра болх укх организацешка:

Организаци	кулгалхо	8 бетта план кхочашъяр процентаца
ГIишлошъеча управлене СМУ-6	В. Д. Самойлов	99,7
СМУ-3	П. И. Евтухов	75
СМУ-1	А. П. Перминов	98
СМУ-5	Г. Н. Васюк	98
Новогрозненски ТЭЦ-а СУ	Е. С. Иванов	77
№ 383 йола гIишлон монтажни поезд	И. А. Индербиев	76
«Грозгазстрой» треста СУ-3	Н. И. Юков	86
«Чечингсельстрой» треста ПМК № 432	М. З. Боров	95
«Чечингушводстрой» ПМК № 1	А. И. Лешев	95
Торговле Министерства СМУ	П. И. Порохня (хьалха хинна управ.)	71
«Чечингазстрой» трест	С. А. Коропевский	68
Юрта боахама министерства ПМК	У. М. Талаев	80

Шоай задани кхочаш ца еш республике 20 подрядни организаци я, цар беккагIа кхочаш ца деш дисa гIишлон-монтажни балхаш бIаьш эзараш сомий маьха да. БархI бетта плен кхочаш ца яр бахьан долаш шера план а кхочаш ца яр кхерам болаш я цу организацей коллективаша. ДукхагIа хила мег хьалъяь ца йоалаш юсеш тIадоагIача шера хьалъергйолаш лIачуйолхен пусковой объекташ. Из бахьан долаш кердача пятилетка гIишлош хьалъеча бизза низ тIа а ца бохийтал, укх шера хьалъяь ца йоалаш йиса гIишлош хьалъяь яхара ерригIа торонаш оарцагIа яха езаргья цар.

Цудухьа хIанз гIишлошъераша хьалхашка латта керттера декхар да укх юхейнсача хана бизза пайда эцара, дукхагIа гIишлон балхаш чакхдахара дерригa низаш средствашна оарцагIа яха суммарни даькъе пачхьалкхен план кхочашъяьь а ца Iаш, хIара объекта коллектива декхарийла я ший задани толамца кхочашъе.

Къаьстта чIоагIа терхам тIебахийта безам гIулакх да наха чубаха цIенош хьалдерга, хIана аьлча къахьегамхой хьашташ зизза кхочашдара йолча цу участкера гIишлой балхаш чIоагIа эсала лел. Шера хьалхе леза наха чубаха цIенош 162857 квадратни метр долча, бархI бетта хьалдаьрзие 46913 квадратни метр мара дац, наха дIа ца душ йиса квартираш ззараш я. Наха чубаха цIенош хьалдеча цахадаш тIахьожам лоаттабе беза общественность, гIишлошъераша эша новкъостал а деш, наха чубаха цIенош хьалдара план кхочашъелга царгара цIенхаштта хьадеха деза.

Пятилетка тIеххьара шу чакхдала юхебисар кхо совгIа бутт мара бац. ГIишлой майдашкара хьагуш вола гIулакх цхьа минут а балха ха йоае йиш йоацаш да. Балха хана хIара минутах бизза пайда эца беза.

ГIишлошъю организацеш дукхача хана тIехьаюсаш хилара даькъе бехке а партийни комитеташ боахама органаш. Юрта боахама Министерства дIа-юха лелача механизировани колонна коллективо укх дIабахача бархI бетта цхьаккха бетта кхочашъяьн пачхьалкхен план. Цхьабакъяв министерства а (нов. Полушкина) парте Заволжской райкома а (нов. Остапенко) шоаш доаллу организацеш тIехьайнсара бахьанаш тахка а техка, царна новкъостал дара, эшар фуд хьажара, уж тIехьаесаргйоацаш гIулакх дара хIама дац. Цу тайпара гIулакх да МВД СМУ, торговле Министерства СМУ, ДСУ № 1, СМП № 383. Шоай гIишлошъю организацеш тIехьаюсаргйоацаш гIулакх дара укх гаргтарча хана ерриге торонаш оарцагIа яха декхарийла ба Министерствай, ведомствай, КПСС райкомий кулгалхой.

РЕСПУБЛИКА ПРОПАГАНДИСТИЙ I-ча СЪЕЗДАГА

ПРОПАГАНДИСТА ДОШ

Партийни дешара дIайаха шу ленински дешара шу дIа тарлуш да. Из белгалдаьлар В. И. Ленина произведенеш, ленинизма актуальни проблемаш, КПСС политика Iомаярна адамий безам лакхбина хиларца. Советски наьха политически кхетам лакхбарна Iалашiате боккха лоархIам болаш ба партийни дешара системе пропагандисташа. ДIахьош бола болх, городской партийни организаце цхьа хаза совгIа ва уж.

25 сентябре Грозне болх дIаболабергба республика пропагандистий цхьоалагIча съездо. Цу съезда хьалхарча деношка бехтайба боагIа городской партийни организаце дикагIа бола пропагандисташ.

Царна юкъе ва коммунист Петр Степанович Бержанский, № 1 йолча школа - интерната хьехархо. 1933 шера юххьанцарча школа хьехархо волаш дIаболабу цо ший къахьегама никъ. Бакъда машара къахьегама никъ юкъагIа баьккхар немецко - фашистски лахватчикаша хьоабаьча тIемо. ТIом хьайнача хьалхарча деношка денз Даьхе лораеш фашистски гIаьрахошца беча тIема юкъе дакъа лоац цо из чаккхбалалца. Цунна тешал ду цун накха тIа доахкача парте а правительства а совгIаташа—Шеча седкъа шин ордено, Даьхен тIема II степена ордено, цхьа медало. Иштта шу даьлча мара юха цIаверзац Петр Степанович. Цул тIехьагIа пединститут а йоаккх цо. ХIанз № 1 йолча школа - интернате болх беш ва из. Ер итталагIа шу да семинарски группа пропагандист волаш из хьавоагIа. Цун группера массава а лакхера образовани йолаш ва. ДIадахача дешара шера семинарски группа В. И. Ленина «Коммунизмера «левизна» берий лазар» аьнна бола болх Iомабеш яр. Петр Степановича семинарски группа болх дика вIаштIехьбаккхарца толамца чакхдаьлар из дешара шу. Болх дукха бале а, ший ха ца йхоеш, аргIанарча занятешка лаьрххIа кийчлора Петр Степанович, дешархошта кхетаде аттагIа хургйолча тайпара вIаштIехьадоаккхар царца беседа яр. ХIаьта цар делха дезаргдола литература хамнахьа белгалдора. Семинарски группа дешара шу чакхдаьхар «Политически стратегех а тактиках а бола ленински хьехами цун дIайзара йоаIамие» яха теоретически конференци дIайхьорца. Цу конференцега семинарски группа ладувгIархоша цхьа доклади шие референати кийчйир, хIаьта цар ленински теоретически тIехьале Iомаеча кIоаргга зIамеш гойташ чакхъа яьлар из. КIезига лоархIам болаш бацар цига пропагандиста Петр Степановича Бержанске баь болх а.

Иштта, пропагандиста болх дика дIахьош ва «Чечингражданпроекта» сотрудник вола Виктор Михайлович Измайлов. Ялх шу да из болх цо бу. Цо кулгалдеш йола семинарски группа дIадахача дешара шера Iилман коммунизма проблемаш Iомаеш хилар.

Царца цхьана цIи яккха еза машинаькъа Грозненски отделенерча марксизма - ленинизма лардий школа пропагандист волча Виктор Владимирович Белогурова. Цхьайтта шу да из пропагандиста болх беш вола. Виктор Владимирович ший балха тIа массаза а керда формаши методаши лехаш хьавоагIа.

Белгалбе' беза «Красный молот» заводе № 2 йолча цеха семинарски группа пропагандист вола Леонид Моисеевич Негинский, Н. Анисимова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода № 7 йолча цеха семинарски группа пропагандист Владимир Михайлович Кинфошенко, Грозненски химкомбинатера Гей Л, В. вагонни депора Полуянов В. А. кхы дукхахбараш а.

Кердача дешара шера хьалхарча занятешка Iомае йолаергья В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаь йолча КПСС ЦК, СССР Лаьмехьарча Совета, РСФСР Лаьмехьарча Совета вIашагIкхийтта хиннача торжественни заседане материалаш. ХIаьта из дешалга парте XXIV съезда вай халкъ какъадодаш хиларца дуззаденна да. Пудукьа пропагандистий балха тIа керттера моттиг дIалоацаргья съезда материалаши решенеш Iомаро, уж кхоачашъяра къахьегамхой гIоттабаро. Шеко йоацаш эла йиш я, из декхар кхоачашдара городской партийни организаце пропагандистата шоай ниа а хьинар а ца кходеш къахьегаргхилар.

Р. МАЛЬСАГОВ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

Москве хьайнлаьй дукен халкъаьшта юкъера «хими.70» яха выставка.
СУРТА ТIА: выставке баьккараш советски павильонерча азотни кислота цеха макетага хьожаш ба.
В. ТРЕПЕТОВА сурт.

БОЛХЛОЧУН СИЙ

Болхлочун ший сийга хьачухул, мишта кхув цунах балха саг [illegible] дагадох уж йоше веча. Уххьа деррига а балха [illegible] лоттаара дIанийсдаь ва.

Из ше [illegible] беча цене вайза яц. Из йола завода деррига болхлошта. Цун сий дукха массане а. Из иштта хиларах тешавир Грозненски ремонтни - механически завода цеха начальникац хиннача къамаьле.

— Багашев Уваис? — Йоах цеха начальника Калугин Василий Яковлевича. — Лаьаца цун балха мах бе хала да. Багашев хьинар деза - гоьвачь, дика новкъост ва.

Сий деза дий-кa? Да. Дукхьал ший цхьанне цIерагIа дацар цеха начальника дувцаш хинар, цеха ерригача коллектива цIерагIа дар.

Мишта хьахул болхлочун сий? Массане кхетадеш да цхьан дийнахьа, цхьан бетта, е хьаьнт дале цхьан шера а сий, хьалхаа [illegible] йоацадира. Шерашта хьинаречa къахьегама шерашта [illegible] болхлочун сий хьалхолара.

1959 шера вера Багашев Уваис Грозненски ремонтно - механически заводе балха. Цига валехьа а массехк шера токара болх баь вар из. Атта дац кердача коллективаца дIаIомавала. ХIара сага ший оамал хул, цул совгIа хIара коллектива дуккхача хана денз хьайоагIаш ший традицеш хул. Бакъда Багашев сихха шаIемар коллективаца, массанена дукха везавелар из. Везавелар балха хьинар долаш волга хайча. Из токара гоьвал дика йоазаш а хамe хиларах балхах бIуцIомаберг-боацаш а волга хайча чоалхане оттхалаш хьоча хьемавир из цеха кулгалхоша. Лаьха гоьвал болаш хила вена бурувий установкашта превентараш яха оттхалаш кийчъеш вар.

— Эттара чоалхане оттхалаш Багашев Уваисага лу вaхa, — йоах цеха начальника Калугина. — Тешаме да цо болх цIена берг-хилар. Цо болх беча укх шийтта шера цхьа брак хинна цо кийчъьaча продукцена юкъе.

Из дика тешал за. Гоьвали хьинари хинна ца Iеш, болх беваьга а хила деза сагаца иштта къахьегара.

Токара нов. Багашева хаданза пи бIаьнегара кхо бIаь процентата кхачалца ший сменни задани тIехкхоачашъеш хилар кестала тарлу, норма цхьан боаррамагIa хиларах да аьнна. Из иштта дац. Цеха начальника йоах, хIара шера балха норма итт процентал кIезигагIа йоацаш лакхлу. ТIакха балха норма хаданза лакхлуш хинча план массаза тIехкхоачашъе иштта карагIдоал аьнна хатта тарлу. Цун а ший бахьанаш да. Цхьа-дале Багашева хаданза ший балха оасарде лакхлу, шоалагI - дале, донгара денга шаьрлуш, айлуш а цун балха гоьвал. Нагахь заводе балха воагIаш Багашев Уваис токарёга гоьвала кхоалагIа разряд мара хиннаеце, хIанз алххагIча разряде токарь ва. Кхоачам бий? Из токари кхы лакхагIа разряд йолаш хилац вахча кхоачам бе [illegible] КарагIдаьначарей хиннам бац нов. Багашева. Уваиса кхыгу гоьвал хадданза лакхаеш ца хилча хIара дешна хувцалуш йолча кердача техникаца, оборудованеца болх бе хала хургдолга. Из бахьан долаш нахар из массехк шу хьалха мехкдаьтта техникума сайрийнарча отделене деша. Атта дац дий бер а долча даьна балха а волаш деша. Бакъда, халонаша юхатоха тайпа вац Багашев Уваис. ЛерхIар кхоачашдеш оамал я цун! Укх шера цо мехкдаьтта техникум чакх а яьккха механика диплом хьайийнай. Ваьхьа, токаре белх бита вага вац Багашев. Завода администраце механика е кхьбола инженерно - технически белх лера цунна из раьза хиннавацаре.

Заводе хоаш да Багашев норадилар лехаш, из балха юкъедала деш болхло волга. Уххаза хоа нерде оттхалаш кийчъеш хилча Уваиса массане а пунта дIабода мах лохбара, оасарде лакхъяра наькъаш лехаш а, цунна уж нерадеш а хилар. КIеанга ба Багашева ше уххаза болх беча шерашца производствана юкъейаьха рационализаторски предложенеш. Цар итт эзар сомал кIезигагIа боацаш экономически пайда беннаб заводa.

Дукха да болхлочун сий дийна лоаттадара наькъаш. Царех керттера иших ба коллектива балха а вахара а массе оагIонаш доа[illegible] кхетам хилар, норма кхоачаш а тIехкхоачаш [illegible] ярах [illegible] дац коллективе Багашев сий. Из цу заводе балха веча денз цхьа шу даьннадац цо цаI е шиъ дика гоьвал йола токарь ца кийчвеш, Верригаш цо кийчваьраш пхийтта токарь ва. Царех цхьабараш хIана цунна уллуп болх беш ба, вожаш Советски Эскаре гIуллакх деш ба. Цеха хьалха латтачарех ба цо кийчъ а баь хIана уххаза болх беш бола токараш. Царех ба шоалагIча разряда токарь Тулаш Анатолий, кхоалагIча разряда токарь Костоев Хьаж - Бийкар, иштта кхыбараш. Къоначa гоьванчашта боккхагIа болча новкъостацара хаданза новкъостал, хьехам эш. Из Багашева массаза а деш ю. Цо хаданза гIо ду шийна уллуврча зIамагI болча новкъосташта. Цар балха а, цар гIуллакхашта а бе бехктокхаме лоархI Уваиса.

Балха тIа массаза хьалха латташ, цеха коллектива юкъарча вахаре хьинаре дакъа лоацаш хиларах цунна коммунистически къахьегама ударника яха сийлен цIи елар 1961 шера. Ерригача заводa дикагIа болча болхлошта вагара хьалхе ва цIи лун хинна ха яр из. Цу хана денз лакха лоаттаду Уваиса шийна еннача цу цIера сий.

ШоалагIа къахьегамхой депутатий Ленински райсовета депутаталла хержав Багашев. Хоаш да депутата болх чоалхане хилар. Къахьегамхой хьашташ кхоачашдеш атта гIулакх дац.

Юкъарча балхаш [illegible] дукха а да коммунистически къахьегама ударника Багашев [illegible] кхоачашдеш дола балх [illegible] Цхьа керма [illegible] месткоме. Цу тайпана [illegible] ва Багашев [illegible] заместитель.

Нагахь совгIатех аьлча уж Багашев Уваисага дукха да. Цурна юкъе я мехкдаьттан газовни промышленность болхлой Союза ЦК грамота, профсоюза обкома грамоташ, завода администраце а юкъарча организацей а грамоташ, ахчан совгIаташ, иштта кхыдараш.

1968 шу чакхдаьнне [illegible] вай гоьвача токара пхе шера план. Бакъда кхы а лоархIамегIа лоархI цо дIахо йолача хана шийна хьалхашка латта декхараш. КПСС XXIV съезда [illegible] совгIа [illegible] хьалхашка [illegible] Багашева. Царех керттера дараш да хIара бетта балха норма ши бIаь проценташ тIекхоачашъелга, керда къона болхлой кийчбелга, лакхара экономически эффект бола рационализаторски предложенеш балха юкъейоалаелга, иштта кхы дукха а.

Багашев Уваиса гIуллакхаш дайзача кхетаду болхлочун сий дакха а, из лакха лоаттаде а атта доацилга. Хаданза къовсам лоаттабе, кIаьл ца луш болх бе беза из сий дакхаре. Из хало да. Бакъда халонаша юхатохаргволаш вац Багашев. Цунна эттара тIоагIагIа дола совгIат хул ший балхах, ший гIуллакхех хьахиначех.

А. ВЕДЗИЖЕВ.

ДОШ ЧIОАГIА ДА

Бокхха къахьегама толам баьккхаб Шелковской района «Красный пахарь» колхоза хьайбаш лелaдераша: паччахьалкхенга шура йохкара итт бетта план хIанзале кхоачашъяьй. Шура дIайича пункташка дIаенний 680 тонн шура. ДIадахача шера укх хана дIаеннача тхьо процент дукхагIа еннай шура. ХIара Iаттагара 2 эзар килограмм шура яьккхай дIабахача бархI бетта.

Социалистически яхье баьниначарна юкъе эггара лакхагIа хьоикамаш даьхад къонача доярка комсомолкас Шевкоева Майцианата. Ше лелаеча алхайтта Iаттагара 42 эзар килограмм шура яьккхай цо. Цул дукха шеха йисац ше лелаеча хIара Iаттагора 2340 килограмм шура яьккха Кальченко Анна а. ХIара Iаттагара 2338 килограмм шура яьккхай Нагучанева Галина а.

Социалистически яхье хоалие яьккхача доярках сийна къахьегама Сийлен байрах айьй. ХургIолча КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегама вахте эттаб колхоза хьайбаш лоладераш. Паччахьалкхенга шура йохкара шера план 7 ноябре кхоачаш а яь, цу чакхдалалехь Даьхенна планал совгIа 2 эзар центнер шура яла лаьрIад колхоза шурий-товари ферма коллективо.

Е. ИВАНОВА.

НОВКЪОСТИЙ ТЕШАМ

В. И. Ленина цIерагIча Къахьегама Цеча Байрахьа орден йолча Грозненски мехкдаьтта завода кпи шоана гургда КПСС XXIV-ча съезда мадоагIара накъдахкар тIахьехаш доле транспортаци доккхийча социалистически декхарий цифраш.

— Тха гIуллакхаш дика хургда, — йоах установка начальника В. И. Кейлаша. — Ерригa паччахьалкхен лаьвенеш тхоьх декхараш массаза а тIехкхоачашду. Ер ленински юбилейна шу ма дий... ХIара парте [illegible] съезда кийчлу да тхо.

— Нагахьдоахна иштта гIулакх дIалоде, — ялар цо, — октябре план октябрь бетта 15 — 20 дийнахь кхоачашъергьи оахa.

— Иштта дIадовккхаделаршу-та, [illegible] болх ца беш, лаьттарех хинна яьл.

— Оаха тхоей установке, заводе а республике а эггара хьалха, юкъейоалайно [illegible] хьалхулача консах турбаш цIенъяр керда метод. Хьалха цу халача а дегIа унахьIеноний зене болча а билхега дукха ха дIайодаь. ХIанз Iалашна, йоагIаш йола температурени давлении а оттаеш, чекхагIа а дикагIа а цIенъю турбаш. ХIаьта кокс дIабоккхаш хинна нах кхьча балаьш тIа оттабу.

Тха установка школе а хинна дIаяттай турбаш цIенъера даькъе. Практически занятеш ю из метод йовзара, оаха Краснодаре дахийта хиннаж воккхагIвола оператор Кривопалов Петр Васильевич, — аьлар цо.

Тхо цига хинача дийнахь вахе во Петр Васильевича смена.

— Ерийса технически режимаш йерттIа яла, — хьаьвнух цо тхона дукхе приборащ. — Продукци гостана дика ю.

— Дуккха [illegible] приборашта [illegible] гIулакх мишта дувцар? дех оаха цунгара.

— Иштта хIама дувцаш хилча, — аьлар цо, вела а кхежа, — коллектива вахара деррига гIулакхашка болча коммунистий авангарди лоархIамах ма дувций. Тха коммунисташ къахьегама а общественни вахаре а дьалха латтa.

Петр Васильевич приборашта дIатIалейхар. Цига массехк минут яьккха юха хьатIавеча, цо дIахо дийцар:

— Тахан смене дежурнеш ба установка ветеран Раиса Митрофановна Сергиенков, Семен Ильич Шаповалов. Производственни болх дика бовз совгIа, цор доккха дакъа лоац общественни вахаро юкъе а. Раиса Митрофановнас болхлошта газеташ деш, хIаьта Семен Ильич газета редактор ва. Дукха ха йоацаш тха дерригача завода пенгазеташки хьежача шоалагIа моттиг лаьцап цун газета. ХIаьта ер цунна енна преми я. — партгруппорга хьахьехаь Николай Островске уголоке истола тIа латта яаду прибор.

Тхо къамаьл деш латташ хьатIабаьккхар укказа практике бола Грозненски мехкдаьтта институте студенткаш.

Денисова Людайца къамаьл дир оаха.

— Сай дика хеттув баьнилга лоархI аз Петр Васильевич Кривопалов санна дика мастер волча се нийсъялараь, — аьлар цо. — Из ше а дешIеш сий деш саг ва. «Мехкдаьтта чакхдоьийхнача заводе болх бе велаа Кривопалов 1935 шера, нефтеуч чакхдаьккхьхаь. Уххаза комсорг волаш а хиннав из. Уххазара вахар эскаре гIулакх де, тIем тIа хиннав. Юха а уххаза цIавенна. Из боккъонца вола болхло ва! Кривопалова чIоагIа сий ду, лархIа а лоархI. Тхо долча установке ух дешархой — бераш. Царца массаза а къамаьл ду Петр Васильевича. Вевзаш шоаш долча хьошалгIа хьав из. Школе вода тIаьхха. ХIаьта тхона-м да сийна ва из.

Дика нах ба цу установке болж бераш, установка коммунистически а легендарни советски писателя Николай Островске а цIи лелош я. Нела беззам цIи лоацаш дерех [illegible].

В. АЛАЕВА
текстa сурт.

ПОЛИТИЧЕСКИ ДЕШАР—КЕРДАЧА ДЕКХАРИЙ БОАРАМГА

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКИ ОБРАЗОВАНЕ СИСТЕМЕ ДЕШАРА ШУ ДIАДОЛАДАЛАРГА

КПСС хаданза йоахо ю коммунисташ идейно дегIабоалабара, берригача къахьегамхошта политически кхетам балара.

ХIанзарча этапе идейно-кхетама балха тIа-тIа лакхлуш бола лоархIам хьахул вай мехка хулача Iилма-технически, экономически, социальни хувцамашца, халкъа культураи духовни хьаштийн кхамашца, халкъа [illegible] дунен [illegible] социализма дакхбеннача боарамка, дунен [illegible] юкъе латтача ирача политически капитализманен идеологически къовсамца. Керда, кхы а докхагIа дола хIамаш дIадех политически, экономически, идеологически балхагара, лакхлу хIара сага общественна хьалхашкара бехктокхам. Дуккхача наха политически саккетам, общественни къахьегамен хьинар коммунизм хьалъеча вай доахача толамий лард я.

1.

ХьатIадоагIа марксистско - ленински образоване дешара шу КПСС XXIV-ча съезда шу да. Съезда еча кийчоно мехка керда политически къахьегамен хьинар айдаьд. КПСС XXIII-ча съездаъ [illegible] итогаш еш парте, съезда решенеш кхоачашъяра итогаш [illegible] советски халкъо низ тIабохийт коммунизм хьалъяра хIанзарча этапе керттера декхараш кхоачашдара.

ТIехьара шераш белгалдоалаш да хьалхе лелаеча кадрий дукхача коммунистийн политически саккетам лакхбаларца, классови саккетами буржуазни идеологена машар хург ца хилари лакхдаларца, советски общество дIахо а социальни идейно - политически кхотаяларца. ТIагIертта кхоачашдеш да парте членаш марксистско-ленински чIоагIбелга лакхдара, кадраш идейно-теоретически кийчъяра КПСС XXIII съездо оттадь декхар. Марксизма-ленинизма составной доакъош хаданза Iомадар, дуккхача шерашка хIара коммунист идейно-теоретически дегIаахара перспектива, пропагандистий квалифицированни состав къоастаяро, лаьрххIа дола дешара - методически литература арахецар — цу дерригаш хьахулийт партийни образованена эша дика хьалайт.

ДIадахача дешара шера партийни дешара ерригача формашка политически знанеш Iомадеш 16 миллион совгIа саг хилар. Дешара керда система оттача хана денз юххьанцара политшкола чакхъяьккхай 5 миллион совгIа волча саго, царех дукхагIбараша политически знаней лардаш, В. И. Ленина биографи Iомайир, кердача лагIа тIа баьлар — марксизма-ленинизма лардаш Iомаяра школашка баьлар. Марксизма-ленинизма лардаш Iомаеча школашка деша багIараш — 2,5-эзар дукхагIа а хилар, хIанз 6 миллион 600 эзари саг а ва. ДIадахача шера царех 2 миллиони 470 эзари саг политэкономи Iомадеш хилар, 2 миллион саг философи Iилма коммунизма Iомаеш вар. 337 марксизма-ленинизма университете, 2200 партийни актива школе, 181300 теоретически семинаре дешаш 5 миллион совгIа коммунисти парте воаца активисти хилар.

Укх тIехьарча шерашка вай парте Iалашiате боккха болх баьб коммунизм хьалъяра, дунен революционни болама, «аьрдехьарен» эттехьарен ревизионизм дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн боламе гучайоаккхаш лоаттабеча вай хаарча идеологически къовсамa теоретически опыт вIаштIгIохаш.

Цу гIулакха юкъе къаьстта лоархIам болаш хилар В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаь КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева «Ленина гIулакх даха а дах, котдоалаш а да» яха доклад, «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу», — Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизарга» яха КПСС ЦК Тезисаш, «Коммунисташ кхотабалар чIоагIдара, антиимпериалистически къовсам кхы а лакхбара тIехьа» яха 1969 шера Москве хиннача коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане Л. И. Брежнева даь къамаьл, парте ЦК кхыдола документаш. Вай парте цу лоархIамерча теоретически политически документаш тIа дIахо дегIаера марксистско-ленински теоре, парте вай ханарча политика керттера проблемаш, цар Iилмал, реализм, революционни критически уйлаж творчески хIама кхоллара характер, социалистически гуманизм, пролетарски интернационализм.

Марксизмо - ленинизмо дерригдунен - исторически котало яккхар къаьнта хьахьоккхаш хилар Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизар дездар.

Ленински теоретически тIехьале цIенхаштта Iомае болабеннаб дуккха бола коммунисташ, парте боаца белхлой, колхозхой, интеллигенташ. Вай мехка социализми коммунизми хьалъяра, социализма дунен система, дунен халкъашта юкъера коммунистически болам дегIаахараи чIоагIбаларен ленински хьехам цIаккха йоьргбоаца лоархIам болаш хилар коммунисташка, къахьегамхошна кIоаргга кхеталайтар партийни организацешен пропагандисташен.

Ленински юбилейна ьеча кийчоно из дезарон хьахилийтар пропагандистски балха керда эффективни формаш. Пайда ийцар идейни влияне ерригача средстваех — кепайоалонах, радиох, телевиденех, кинох, культпросветучрежденех, литератураи искусствани произведенех. Массанахьа йир Ленински чтенеш, дукха нах гулбеш «Ленински цIаьраскаш» хилар Днепропетровски, Ульяновски областий болхлой инициативагIа хьахилар Ленински халкъа школаш, комсомолерра яьржар Ленински зачеташ, Ленинизм Iомазара пайдане форма а хинна дIаяттар партийни боахамен актив, Iилман творчески интеллигенце теоретически конференцеш.

Ленинизм марксистски знаней кхоачалургбоаца хьаст ба. Цу чура корадоагIа коммунисташта, берригача советски наха революционни боламои социализм а коммунизм а хьалъярои уттадеча хаттаранта дола жопаш.

Ленинизм творчески Iомадар, В. И. Ленина произведенеш, парте документаш кIоаргга Iомадар керттера хургда коммунисташта идейни кхетам лоча тIехьа тIайоагIача хана а.

ХIанз, партийни организацешка кердача дешара шера кийчо еча хана, лоархIаме да Iеаьча опыта творчески уйла яр, ленински юбилейни шера марксистско - ленински образоване дахьа толамаш чIоагIдари дегIадоаладари. Укказа дунар да дIахо а партийни дешара мировоззренчески лостами из хаданза Iомадари кIоаргдар, партеней советски халкъаи хьалхашка латта керда декхараш кхоачашдеча цунах дикагIа пайда эцар.

2.

Промышленни юртбоахамеи производство хьаяра дунен тIа эггара толаьагIа бола никъ чIоагIа дIахьу парте. КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.), июльски (1970 ш.) Пленумий решенеш тIа къоастадаь экономика эффективность лакхъяра, Iилма - технически прогресса, къахьегам Iаманаца вIаштIехьбаккхара, доал дара дарда тIа промышленни юртбоахамен производствана интенсификаци яра керттера гIулакхаш. КПСС хIанзарча экономически политика керттера проблемаш тIайола уж документаш шерра хьалхьалдеча берригача къахьегамхоша. Цар къоастаю вIаьхача хана йола партийни организацей организаторски политически балха керттера лини.

Цу хьалашка керттера теркам тIабохийташ ва кадраштен берригача къахьегамхоштен экономически кхетам балара декхар. Экономически дешар наьха Iилма мировоззрени хьалхилара составни дакъа да. Марксизма - ленинизма пропаганда декхарийла я царна парте экономически политика, Iилма - технически революце закономерности, коммунизм хьалъяра перспективай знанеш яла. Из чIоагIа бола идейни тешам хьахилара, шийна тIадилла гIулакх бахьан бехктокхаме хеташ хилара, дуккхача наьха доккха общественни къахьегамен хьинар кхетадара хилийта дергдоала хьал да.

Экономически Iилма, техникапен дикагIйолча производстванен карагIдаьнараш дIадовзийтара дикка опыт Iомаьяй. Цунах мамогга пайда эца беза: Масала, 300 марксизма - ленинизма университете болх беш я партийно - боахама актива отделенеши экономически пропагандистски факультеташ. Парте дуккхача горкомашкеи райкомашкеи — Москве, Ленинграде, Украине, Белоруссе, Казахстане, Пензенски, Ростовски, Свердловски, Ярославски областашка, Ставропольски Приморски крайшка, Башкирски, Татарски автономни республикашка болх беш хилар партийни актива школаш, халкъа боахам дегIабоалабара теоретически практически проблемаш Iомаяра семинараш.

ЧIоагIа яьржар дуккхача наха экономически Iилма-технически знанеш дIайовзийтара тайп-тайпара формаш. Узбекистане, Киргизе, Донецки, Тюменски, Харьковски областашка, Краснодарски крае чIоагIа яьржай халкъа университеташ, боахама социалистически хьисапе доал дара ленински принципаш, Iилмана, техникана, дикагIйолча опыта карагIдаьнараш зоазана школашки кружокаши, хан-ханнахьа Iилмахой, производства новаторий выступленеш ю, хьалха латтача предприятешка экскурсеш ю.

Марксистско - ленински образоване системе кердача дешара шера **дуккхагIа теркам тIабохийтаргба парте экономически политика дешаш, общественни производства эффективность лакхъяра проблемаш Iомаяра.**

Юххьанцарча политшколашта юкъе хьу «Экономически знаней лардаш» яха курс. Марксизма-ленинизма лардий школашка а леркI КПСС экономически политикаи хIанзарча Iилма-технически революци, кердача пятилетке халкъа боахам дегIабоалабара дешаш Iомадара йола лаьрххIа 5—6 занятеш.

Марксизма - ленинизма университетий, партийни актива городской районни школай дешара планаш хьалъюза 32 сахьата йолча «КПСС хIанзарча этапера экономически политика» яхача кердача курсаца. ДешабагIараша «Iилма - технически революци, цунах социальни, экономически хьахулараш», «Производствана интенсификаци яр СССР халкъа боахам дегIабоалабара эггара боккхагIа лоархIам бола лостам ба», «Коммунизм хьалъеча хана производствана доал дара Iилма лардаш» яха а кхыйола а актуальни проблемаш могаьча теоретически семинарашка дикка лакх а ю, кхы тIа хьал а юа тематика.

Хьаьда а гIулакх деш а хургдолаш, промышленноста, юрта боахама, гIишлош еча болхлошта кхоачамбоацараш гучалахара а, дIадихара а, производствана доал дари вIаштIехьъяккхари эргаьккха тоаяра новкъостал дергдолаш, социалистически яхь, новаторство дегIайоалаяра, шоаш производства лаьй хилара, дегIа ца аьар, керда-лар хьа ца эцар, консерватизм, боахама доал ца дар доврг ца хилара уйла къахьегамхой хьахийтара гIо дергдолаш экономически дешарах бола пайда дIахо а лакхбе гIорта еза. ЛоархIаме да занятех боала пайда мамогга лакхбар, лекцеш еарал, семинараши экономически конференцеши ярал совгIа дешабагIараша практически занятеш еша, производства резерваш гучаяхара, керда техника юкъейоалаяра, экономически анализа яра, боахама доал делга тоадара хьалда дола гIулакхаш оттазарам чакхдахарен хьакъехьара рефераташ, докладаш кийчъелга шерра доаржадар. Массанахьа а дика вIаштIехьъяккха йоагIа хьалда бола экономически информаци. ХIара къахьегама коллективе чIоагIа йола правило а хинна дIаотта еза боахама кулгалхоша, специалисташа, партийни профсоюзни болхлошта болхлошта, колхозхошта, гIулакхерча наха хан-ханнахьа мехка халкъа боахам дегIабоалабарах, республика, края, области экономика дегIайоалаяра планаш кхоачашъярах, къаьсттача предприяте гIулакхий хьалах, производства новаторий

КПСС ЦК Пленума решенеш кхочушъеш

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕЛГА ПАЙДАНЕ ХИЛИЙТАРА

Коммунистически партен Советски правительствон маршонца боккха терхам тlабозийт юртбоахама кулгалдара. Из иштта хилар цlаьхха а бахьнар укх шера хиннача КПСС ЦК Июльски Пленумо.

Колхозийн совхозийн лакха пайда душ хилийтара мел оьша хьалаш долаш да хlинз, цхьабакъда хlинз а дукха да вай республикин дулхага, шурийга, кхыйолча продуктанеш дlабода мах лакха болаш дола боахамаш.

Фуд-те хьайбай продуктанна дlабода мах лакха хилара кертера бахьанаш?

Эттара доаккхагlа дола бахьан да доакъарга дlабода мах лакха хилари доакъар дика ца хилари, цул совгlа из доакъар де деззача тайпара хьурмат дени ца леладери. Масала, дlадаьча шера республикан колхозашкен совхозашкен хlинна цхьан центнерга дlабаьа мах 7 сомн 20 кепиги да, планах доагlар 4 сом мара доацаш, аьлага дlадахар 3 соми 51 кепиги планах 1 соми 93 кепиги долча, хьайбашта дlайийнача меттара свеклага дlадахар 2 соми 59 кепиги планах 1 соми 80 кепиги долча. Доакъарга хlабода мах лакха хиларга хьежжа маьхка ьалу хьайбай продукташ а. Цул совгlа республикан цхьаделча боахамашка леладе деззача тайпара хьурмат деш леладаш доакъар, хlаьта цхьацайолча моттигашка вlалда доал а дац цуина. Из бахьан долаш дукха доакъар доа. Иштта моттиг нийсъелар 1969 шера «Гехицекий» совхозе. Цхьа килограмм шурийга план 1,3 йолча метьера дlадаьрхlача 2,5 доакъаре единица яхаяр цига, «Назрановский» совхозе доалаша loтlакхийттача дукха хlара килограммага дlаяха езар 10 йолча, 18,5 доакъар единица яхар, хlаьта «Ингушский» совхозе хьакхарчашта loтlакхийттача хlара дудза килограммага план 7,5 йолча 16,9 доакъар единица яхай. Вай керттера декхар да доакъар дьурмат долаш леладаря цунга дlабода мах чухьлахь баккхари.

Ялатийна лаьрхlа кхею культураш санна доархlаме гlулакхаш деш кхее еза доакъара лаьрхlа кхею культураш а, царна санна дика кийчъе деза латта, удобренеш тоха еза.

Иштта гlулакхаш дойл хьувкъаргьа доакъара культураш, доакъар дукхагlа хурга, хlаьта цунга хьежжа дехлургба цунга дlабода мах а. Дукхагlа теркам тlабахийта беза доакъара дикал лакхъяра, къахьегама юкъе кхаьа еза хьалха латта технологи. Хlанз мукъа фермашка йоагlача тайпара униисса вlаштlехькаха еза доакъара учёт.

Хьайбай продуктанна дlабода мах лохбара лакхе дийнарел кlезигагlа доархlам болаш дац байна оьсарле лакхъар а. Вай цхьаболча боахамашка лехача бьарам тlа я балха оьсарле дукхача фермашка хlанз а кулг-кира балхаш дукха ду. Из бахьан долаш «Старо - Юртовский», «Ахтуринский», «Терек» яхача совхозашка, Шальа района колхозашка шурий цхьа центнер лахкарьплан 1,6 мара йоацача 2,2—5 сага ди дlадахад. Хlаьта «Джалка» совхозе соахк хьайбашта loтlакхийттача хlара дудза центнерга нормагlа доагlар 8 долча 16,9 «Гудермесский» совхозе 13,5 сага ди дlадахад. Хоаш за ииттала дукха къахьйита хьалькха шура а, дулх а маьха деза хургхилар. Цудукъа хьайбай продуктанна дlабода мах лохбара доархlаме да хьайбаш леладерий балханга юкъе комплексни механизаци йоалдари йолаш йолча машинехи оборудованехи беза пайда эцари.

Шурийга, кхыйолча хьайбай продуктанна дlабода мах лохбарца дувзадения да хьайбай продуктивность лакхъяр а. Хьайбай продуктивность дакхагlа ме худа цунга дlабода мах лохагlа хул. Цудукъа тlехь-тlехьа дикагlа кхаьбен леладен деза хьайбаш, дикагlа доалле деза, хlара денией буген доахансара дукхагlа шура якхара, уж дорстадара кьовсам доаттабе беза.

Хьайбай продуктивность лакхъяра чlоагlа доархlаме гlулакх да боахамашка доаlан тоадара балхаш дlакхахьар а. Къаьстта терко тlаяхийта еза кегий доахан толдара. Шинаргаш, кхыдола кегий хьайбаш уж кегий долаш дена дика кхаба деза, чулатта моттиг цlена, яlайха хилийта еза. Царна декагlа болча болхлошка доал дайта деза. Цу тайпарча гlулакхашца мара хьахургдац жана, деттачь доахана кхьча хьайбай лакха продуктивность йола lулаш.

Хьайбай продуктанна дlабода мах лохбарца дувзадения да фермаш санитарни бокъонашца леладар, хьайбаш леладерий балха культура, фермай кадрашца бу болх.

Хоаш ма дий моллагlа гlулакх толамца чакхдаккхар эттара хьалха болхлоех тийша долга. Цудукъа цахадлаш тlахьожам доаттабе беза хьайбаш леладерий кадраш кхеяра, царкъахьегам, салоlаш дика вlаштlехьбаккхара. Теркам тlабахийта беза хьайбаш леладерий балхахара материальни моральни безам совбаккхара а.

Хlанз эттара бехктоккхамегlа йоза за тlакхьачай хьайбаш леладерашта. lаьа хьайбаш чуеоадара ьаьча кийчонга хьежжа мара хургьяц тlехьагlа йоаккхаргйола продукци. Цудукъа хlара денна, ха йоа ца еш, тайп-тайпара доакъар: йол, ча, комбикормаш, силос lаьашъяр, хьайбай помещенеш тоаяра теркам тlабахийта беза республика хьайбаш леладераша. Цул совгlа бlаьсти хьайбаш lайгар даьхача хана мома доакъар хургдоаш хlае еза доакъара лаьрхlа гурахь юв, культураш. Доацца аьлча, бицбала йиш яц колхозий совхозий кулгалхойн специалисташеи тlайоагlача пятилетка хьалларча шера йоаккхаргйола хьайбай продукци, цуа мах, дикал хlанз аьча кийчонах, еллача ларах тийша хиларах.

Н. ПЛЯСНИН,
КПСС Нохч-Гlалгlай обкома юртбоахама отдела заведующий заместитель.

ДИКА КЪАХЬЕГ, САКЪЕРДАМЕ САЛОІ

КПСС XXIV съезда сийлеца лакхьбахара къаьстта дика къахьег укх шера «Чечингсельстрой» треста гlишлошъераша. Подрядаш балхаш дера баохl бетта план 118 процент кхоачашьяй цар. Планах лаьоlхlачул совгlа дь подрядни балхаш 705 эзар сом мах болаш да. Хlаьта генподрядни балхий баохl бетта задани 114 процент кхоачашьяй, укх бетта чутах чакхдаьха генподрядни балхаш 726 эзар сома маьхца да.

Иштта къахьегача гlишлошъераша салоlийтилга дика вlаштlехьдаьккхад Астамиров Шамсудин Гусейнович вевзе латтача треста профсоюза объединенни постройкомо. Укх шера треста чуйоагlача баохl предпоиате, гlишлош - монтажни управленей коллективни массенказа Каспийски форда йисте яха салоlаш хиний. Дукха ха йоацаш СМУ-4, УМС 120 гlишлошъер форда йисте дика салоlаш хилар. Хlаьта автотранспортни контора аьшкабетона конструкцей заводе болхлой цхьана экскурсе баха хилар Орджоникидзе, Тбилисе.

Белгалбаьнна дика къахьегаш дукха гlишлошъерашта бá тресте. Уж отпускаш болча хана царга дикагlа салоlийтара укх шера lаьржача форда, йисте салоlара зона вlашагlъеллай треста кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша. Цу зоне цхьа лоlача хана 25 гlишлошъечо салоl. Укх шера цига кхозза баха салоlаш хиниб балха тlа хьалха литта гlишлошъераш.

Кlира салоlача шие дийнахь а безаме салоlаш дlахь гlишлошъераша мукъа ха. Дукха ха йоацаш Белой баха салоlаш хилар № 557 йолча дlа-юха лелача механизированни колонна гlишлошъераш.

Постройкомо салоlача шlенашца салаlа, санаторешка баха давба лайта дукха путевкаш тех. Укх шера гlишлошъераша саний 184 путевка. Иштта дика вlаштlехьдаьккхад постройкомо гlишлошъерашта салоlийтилга.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ІУНАЛ ЭШ ХЬАЙБАШТА

Фермий lоалаьча ремонти хе делга гучадоаллах укх гlулакхаша. Денненбуси хина езар 500 грамм дукха привес. Болча хlара хьакхарчий тlешетор 300 граммара мара...

— Фу бахьан да привес кхоачашбацарн хилар? — аьнна хаттаро жоп делар ферма бригадира А. Мустафинова:

Цхьаболча цатонни клеткашта ремонт еш хаха хьакхарч шера доазув даьхь декьада санн хул. Хlаьта цига ада моттиг хилар бахьан долаш цар доал лелху.

— Дlара фу тел оеш хьакхарчашта?, — аьлча, — тхоашта хьеннар ду — аьлар хьакхарч лелаеш волча В. Астафуровс.

Делахьйо шие сайнот динна за яр тхо Шальа района «Прогресс» совхоз... фермe кхьачача. Табинаре lаргагуш дар ферма хоа латте доахан. Хlаьта цу ферма шоа гоннахьа а чот йоашаш дукха гlажой lулаш дар дажаш. Котлара из оалхазарий ферма йоаш санна. Цхьабакъда из иштта доаллийта хайтар совхоза директора Абубакарова.

— Уж бахача хаьха гlахши а, — аьлар цо, — аз иийта-хьтадехьа.

«Доаладина зене я уж, хlинаша цар помета доакъара чал бооб, уж кхайка а ду», — аьлча аз аьлча, из бакьдир Абубакарова.

Дахар тхо хьакхий ферме. Дика зацар туш хийна сурт. Хьакхарч чуйоахка моттиг бlета да, хьацанахьа кlоагаш а дийнна лар чура уйнаш. loхьайита комбикорма яр кормушкашта гоннахьа. Кхо шу хьалха дела ремонт яхза яр дукхагlа йола хьакхарч латта помещенеш. Хlаьта дукха ха ...

Шоай мел хьекхий душ дlалаша деза хоа бригадира а. — Ковда ала хьажна ду ааза, — боах бригадира. Хlаьта дlачулургий привес кхо бlаь граммага дlакхоачаш хилча, фу пайда лургба цар совхоза? Цудукъа тохаш яц хьабалагlча сентябре совхоза ... деха дуд 770 тонн мара ца хилар. Планах лаьрхlа доалаша хьекхийн привес лакха доаттарна дlадала деза дулх 1704 тонн болча, из 1820 тоннага дlакхачийта йиш я совхоз, нагахь санна шоай болча резервех дикагlа пайда эце. Из кхоачашдара дика доал эш хьайбашта; латта моттиг йlайха, цlена, шорта доакъар, оттадерий режимах лоаттар. Цхьа бахьа, моллагlа хьайбашлелара кхооба пайда хургбац.

Доархlаме лелалац из оьшуш цхоалагlча шурий-товарни ферме а. Керда зацш я доахан чуэар. Цхьабакъда из керда я ала йиш яц цун воарча бlеха ... Вилла асфальт а белаш арта цlендe йиш йолаш да из хов. Хlаьта цlен ца деш латта дукха ха йоагlа гойтар кола не латтача кхоша.

— Из дlадаккха трактор яц, — аьлар детсхар бригадир А. Х. Вахидов. Цунга хьежжа яр 250 кхоабача lатто душ йола шура а. Денненбуси планах лаьрхlад 1600 килограмм йолча йоаккхар 1500 килограмм мара яцар. Барх1 бетта план мел я хацар бригадира. Аз хьатачул тlехьагlа волле вале из кабьхатаи вlаттlадетта. Из план тоаш кхоачаш ца яьла-м не хьаьлнадар. Цхьабакъда эша къахьат корадагlацар. Иштта да шоа ферма хьалаш.

С. ДЖАМБУЛАТОВ.
тха спец корр.

Оаха яздаьчун лерраглa

Укх шера 4-ча июле газета тlа яхача «Чаккдаргдоаца хаппальа дlаданакха» яха рейдоан материал. Цох лаьца ткога хоаш баьб Грозненски № 1 йолча пассажирски автобоахама директора воа. Аусес: Статья тlа наькхара цхьаболча шоферашна, кондукторашна финансови бокъонаш телха а еш, пачачьхаьхца ахча кхеа деккаш хилар бакъдаьнна гучадаьннад. Рейдоан материал автобоахама коллективе, профсоюза цехкомашка, предприятие партбюро йийш а йийнa, иийсиц кхоачашбоахкарш дlадаккхара хьажка йола мероприятеш белгаьлъйяй, городер партийни орга тlаккъахьахьолш декхийхьара тоаде аьрхlа. Автобусаш малхча инженерно-технически болхлоий предприятие общественни контрольни прабоесарх бола графи оттаей. Черноречье яхача массивера бахача оьла бокъонийна уннесх автобусашна лу пайда лахтбара финансови бокъона кассаш оттаьй.

Финансови бокъонаш телхаьча кондуктора, водителя бе боттlа бела баьб. Билеташ доалаш пассажирхаш дlа-яха ихуалига дlахо бадача хала магийтаргдоацаш дlа а хайташ кондуктора Скоркова строги хьгонор яьй, хlаьта водителя воа. Исаева выговор а луш, премо ца луш соцаьб.

Цу рейда материалех лаьца укх тайпара хоаш бу тхога Грозненски № 2 йолча пассажирски автобоахама директора воа. Строева: № 3 йолча автобусаш бригада собрание боалаш рейдоан материалах. Цу бригаде болх беш бо водителаш ш. Шевелев, Байсеса. Финансови бокъонаш телхаярах водиталаш воа. Байсеева автобоахама приказах строги выговор я еш, кхоалагlча квартале цунна тlаlоагlъахь маршрут хургйоацаш гlулакх даьд. Хlаьта из почнахьъалкх... даь ъе хьатlаахийтад. Иштта строги выговор а еш бела баьб шофера воа. Шевелев ва а.

Будапеште хьайбилдий боахамеш кхачам промышленностея Ерпариенгерски выставка. Традиционни йолча, 67-ча, выставке — ярмарке шоай продукци хьадьхах социалистически мехкашеи аххьйолча малхбузера капиталистически пачхьалкхаший фирмашеи.

СУРТА ТlА, советски павильон.

МТИ — ТАСС сурт.

КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШ

Хургйолча КПСС XXIV-ча съезда кердача къахьегама толамаца пагъбобалара хьинар, низ ца кхобеш боах бу тха совхоза беррагача къахьегамхоша. Къаьстта бехктидане ха я хlинз кемсаш леладерий. Кулгаш вlашка из доалаш къахьийта лакха хьувкъам кхеба цар укх юбилейни шера. Хlанз из хьувкъам лоацача хана боа ца беш чуэцар — комсаш леладерий керттера декхар да. Хlаьта из декхар кхоачашхурга, нагахь санна комсаш чуэцача деррига балхаш зийса вlаштlехьдоахе.

Дика вlаштlехьбаьккхаб комсаш чуэцача къахьегамхой боал совхоза комсаш лелаеча моллагlа отделене. Хьувкъам чуэцача балабенноча хьаллрача дийнахь 300 сег арвоалар комсий хьанкe. Эттара хьалха «Синькамар» отделени йоа «Тоарна» сортех комсаш чуэца балабелар отделене кхоалагlчен барllагlчен бригадеша. Шоай дийнахьара нормаш тlехкхоачаш а еш, комсаш юхе а ца лоташ, цlена чуэц къахьегамхоша. Хlанзе цатлакхьалхоя 63 тонн комсаш дlаеннад цар. Комсаш дlахухьаш дошаша а.

Кхьара сортий йоал комсаш а чуэц доалургбе тхо, кхьала санна уж кхоачабдаьннан шекар доалаш хlаре. Иштта «Ркацителн» сортех комсаш тlехкхьарча хана йоархаш йола деноаш латтарах лаьчаех 89 процент мара шекар доалашьяц. Хlаьта сорта комсаш чуэца доладелча шиж моллаех кхочаш хургбац отделене.

Илана 1931 тоаш йолча, 2200 гектараш дlайаха лаьрхlад отделене къахьегамхоша. Хlаьта хlанз санна дlахо а къахьеге декхарам хийна тlехкхоачаршерга цар.

Ниш кхо ца бен къахьег боахамерча хьайбаш леладераша а. Хоаш да царна хьайбашкара боакха продукци lаа эшшахь хьайбаш кхобарга хьежжа мара хургйоацаhа. Цудукъа тlатeйа хьайбай помещенеш тоаеш, ахьш долчух кхоачам яц хургйий аьлла ца lеш доакъар lалашдеш ба уж. Иштта, лаьрхlа доакъар lалашдара вlашагlъеллача Х. Даддева кулгалдеча бригада къахьеганхой доазалагlа доацерна хьокхаш ба хlанз. Тхона дига доацача тайпара лакха тlаьинаар доацерна укх шера. Цудукъа хlанз планал совгlа lалаиеш я из. Цух совгlа хlанз 1106 гектара тlара судански баьца йоа аргlашца хьалйотташ ба бряшеда къахьегамхой.

Доакъар lалашдеш къаьстта дика къахьег тракторни космисалица бу хьовьхача Хасанов Мовлади, Магомадова Ширвани, Галганов Леман, ахьчар. Цхьа 6,1 гектар йолча сиенах 9,5 гектара тlара хьоех цар йуц.

Дика къахьег аргlаш деттача Парапазов Нохаси, Баркаев Хабибаси. Къаьна бале а дукха техьабут цар къонабарай. Тlехкхоачашьяй силос lалаштъара план, хlанз планал совгlа силос йолаш ба хьайбаш леладери.

Дакха хьовьцаш боах хlаьта салар боалкача тракторостемий а. Гурахь ю культураш хlае дьаргlа дерана лаьтта хакал хьалка аьхад дар. Хlанз хьоб хоьтта оаташ ба уж. Къаьстта дика къахьег трактористаша: А. Абдурзакова, М. Ибрагимова, В. Витиева. Шоай сменин норман хlара дена пиккера лаьрхlача 150 процент кхоачаньяь дар.

Хургйолча КПСС XXIV-ча съезда сийна кхы а дикагlа къахьега дерхl тха къахьегамхоша.

Х. ВИСИНГИРИЕВ,
Надтеречни района «Наурский» совхоза партком секретарь.

пытах, хьалха латтача коллективашта харагlдаьннарех выступленеш елга.

Къахьегамхошта юкъе экономически образовани шерра йоаржеча доархlане да партийни организацей, профсоюзий, комсомол, «Знание» ахача общества, министерствай, ведомствай а предприятей кулгалхой а низ цхьай хlамана тlа берзабь вlашагlтохар. Цу балха шерагlа юкъеоа еза lилма учреждени, хадьха боахама специалисташ.

Бердача дешара шера керттера декхар lа кадрашн беррига коммунисташи дlахо кийтьара теоретически кийчнунга йаккхар. Из дара новкъоста lерга lилма коммунизма актуальни дешаш кlоаргга lомадара. Хьатlадоагlача дешара шера хьалхарча занятешка lомаергья В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаь КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета, РСФСР Лакхехьарча Совета цхьана яьча торжественни заседане материалаш.

Марксизма - ленинизма лардий школашта оттаьй керда дешара программа, ардаьккхах лаьрхlа дола дешара пособи. Семинарашка lомае мегаю «lилма коммунизма актуальни проблемаш», «Ленинизми дунен революционни процесси», «Пролетарски интернационализмах бола марксистско - ленински хьехам вай замен», «Вай хьнарча пачхьалкхен - монополистически капитализма хьалашцара классови къовсам» яха темаш коммунизм хьалъяра, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама, вай ханарча идеологически къовсама кхыйола проблемаш.

Керда дешара шу хурга КПСС XXIV съезда кийче еча из хулача ханеи. Берригача пропагандистски балха тlа керттера моттиг дlалоацаргья съезда решенеши материалаши lомаярон йихарех, уж кхоачашъяра къахьегамхой оарцагlбахаро. Школашка, семинарашка занятеш йолча хана, хlаьта иштта дукхача йоаха йола пропаганда еш тешаеш гучайха йоагlа КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъеш парте, халкъо баьча балха итогаш, теркам тlабахийта боагlа лийнка чухь lилма коммунизма, марксизма-ленинизма теоре выводаш кхоачашъеш йола парте чурей вравен политика коммунисташа кlоаргга lомаяра.

Парте низ латт цуи мугlарий вlаштlехьальначен идейни йолчен цхьоагlонах. Марксистско-ленински образоване, берригама пропагандистски балха тlехь лоархlаме да халдаша классови лини делаяр, идейни позицеш хьадча а къаьтта а кхетаеш хилийтар, буржуазини ревизионистски уйлаш юкъеяра дукхьалара, моллагlча тайпара а марксизма - ленинизма принципаш тlара валара дукхьалара къовсам лакхбар.

Парте къаьстта йоакхе ю кулгалхеш йола кадраш идейни чlоагlъяра. Из законагlа доагlаш а да. Коммунизм хьалъяра моллагlча а участке толам балар lалашду кадраша. Цар знанеш, парте политика царна дlахьа харах, къахьегамхошта кхетам белен уж вlаштlехьбахен харах тийша за вай сагагlа дlахьалхашка ахар.

Теоретически дешара организационни формашта — марксизма - ленинизма университеташ, партийни актива школаштеи семинараштеи, заочни лакхерча партийни школашта шерагlа юкъеоза боагlа хьалхе делаеш бола болхлой, хан - ханнахь коллективни юкъа еза цар lомаеш йола проблемаш, къахьегамхошта хьалхашка цар ю докладаш, еша лекцеш.

Гlулакхаш техкача гучадаьлар цхьаболча хьалхе лелача болхлоша — коммуниста ленински произведенеш, теоре актуальни проблемаш халданза ца lомаеш хилар, иоашта хоча къьвначох кхоачамбь бах, хьинаре дакъа зацаш наха идейни кхетам балара мотъе.

Хоаш малий вай ханарча производствана, общественни валара ерригача сферашта доал делга организьаккха тоадара декхар мел боккха лоархlам болаш да. Цхьабакъда хьалхе делеча дикка дукхача наха цу боккха лоархlам болча дешай, доал яра lилма кlоаргга lомадара хlанз йоагlам йола терко яц. Коммунизм хьалъяра хьалтаьна, халкъа боахама дегlабоалдбара тlахьарча этапе парте кхестадеча доакхийчен чоалханерчен дешашна дlадех доалдара проблемай вай ерригача кхрашка хадданза терко яр. Доалдара lилма карарзадар, тlагlертта дешар lомадар берригача болхлой эттара хьалхара декхар да.

Политически низаа кхеташ хилари гlулакхаша чlоагlа кийчбалари хlара болхлочунгара доагlаш дlадехар да, производственни общественни балха тlехь из низаз хилара беча маьха эттара лакхагlа йола критери я. Хьалхе лелача болхлой марксистско - ленински боараш, уж гlулакхаш кийчбалар лакхдар, балха ленински стиль цар йизза lомаяра новкъостал цар партийни комитетий хlара денна йола йоакхо а.

Теркам тlабахийта боагlам ца lилма интеллигенце lилма тайп-тайпарча доакъай философски проблемаш, творчески балхлоеца литературей искусстбен дегlаахара, идеологически къовсама ленински принципаш lомаяра опыт хьалхашар. Марксизм — ленинизм докар, lилман художественни творчества диалектически метод карарзалар, коммунизм хьалъеча lилман искусствана боллай лоархlам лакхбар — иштта ба интеллигенцеца идейни кхетам балара керттера чулоацам.

«ВЛКСМ 50 шу дизарахи кагирхойта коммунистически кхетам балархи» бола КПСС ЦК сецам кхоачаш беш партийни организацеша хьалдатlа леладе яьнай комсомольцийи кагирхойн политически дешара гlулакх. Комсомольски кружокаштен семинарштен хьалхе лелаеш бола коммунисташ укх тlехьхьарча кхаь шера шахза совгlа дукхасlа хинаб. Комсомольцийи марксистско-ленински дешара йоккъонца йола системей кагирхошта юкъе политически пропаганда яра дукхача наха йола формаш вlаштlехьбахаре гlулакхаш хьаь. Дикка тоабаьб комсомольски пропагандисташца беш бола болх.

Комсомольски кружокашкареи семинарашкареи дешара шу дlадолашу «Кагирхой союзий декхараш» аьнна РКСМ III-ча съезде В. И. Ленина аьча исторически кlаьнаьла хетаньча ленински урокаца. Занятеш кийчъяра, ленински произведенеш, ВЛКСМ XVI-ча съезда материалаш, парте экономически политика lомаяра новкъостал де деза комсомольски организаценlа, пропагандисташта.

Кагирхой идейни чlоаглбара, революционни теори lомаеча хlара комсомольца хьаьда новкъостал дара халданза теркам тlабахийтара, бlарча марксистско-ленински мировоззрени хьалхилара, коммунистически нравственность чlоагlъяра хилашза харгдоаца хьал да.

3

Дахо а марксистско - ленински образовани эргаьнкха тоаяра пропагандистски балха эффективность лакхъяри на халдаш дувзадения за политически дешар тоадарпа, партийни организацеша коммунисташта идейни кхетам балара дика дукхе лакхдарна.

Практика тешал деш малиллара политически занятей дикка локкха дакъа наьха закхленна хьашташ кхоачашеш дац. Теоре дешаш дукхаьча лакъе абстрактно, практиках хьоеста дахь хьех, ледара дlайоазийт вай хиара актуальни проблемаш. lомаеш долча дешай хьакъехьара буржуазни ревизионистски концепцей критика дукхача дакъе тlагlоллара дlайовзийтам а. Кlезига пропагандисташ бао эйяте яра хьинаре формаш ца хиш, жехкара а дунен гlаро а политически вахар зеnбаlгlарапта дlа ца доатийташ. Цхьаболча партийни организацеша кlезига терко ю занятей чулоацана, школайн семинарийн болх зьаьза вlаштlехьбаккхара зоагlаш йола гlулакхаш дац. Наьха дешаро боараш хьаштаме дайна а дайна, школашн семинараши ца еш петтагаш а. Коммунисташкара цар политически самообразовани бахьан хьалехар, цу гlулакха лоаттабу тlахьожам хlанз а дешара ба. Цу деррагаш левбу дешара идейни боарам а эффективность а.

Дешарах хьобала пайда лакхбалар дукхача лакъе пропагандистски кадраш кийчъелга тоадарах тийша да. Парте пропагандистски болх беш хlанз 1 миллион 100 эзарн эттара чlоагlагlа кийчнена коммунист ва. Царна юкъе ба партийнъи, советски, комсомольски белхлой, предприятей учреждененйи кулгалхой — 178 эзар саг, lилма белхлой, дешара заведеней преподавателаш — 296 эзар саг. Хlара кхоалагlа вола пропагандист халкъа боахама специалист ва. Политически школайн теоретически семинарийн дукхача кулгалхоша предметий специализаци балха опыти карарзаьй.

Марксистско - ленински образовании кердача декхараша дlадех хlанзарча хьаланка доккхий хlамаш шоашкара дlадехаш болча пропагандистийца беш бола болх цlенхаштта тоабар. Пропагандист — из шерра я творчески а уйла е общественни валара явленейи, революционни къовсамех, коммунизм хьалъярен опыта марксистски хьисане анализ е а вlашагlтоза а хоаш вола саг ва. Цунна дика йоаза еза пропаганда яра ленински говзал, психологи, логика, педагогика хаьадда йолча выводашна кийчвенна. lилманен техникаеи карагlдаьннарех, исторически опытах, марксизмана - ленинизмана пайдане пропаганда яр дукъа хlара денна йолча практиках кхетаниа пайде эца хоаш хила веза из.

Партийни образоване ерригача экономически знаней пропаганда лакхъярах йола КПСС ЦК указанеш кхоачашъяро дlадех экономика дешаш, парте экономически политика дика йовзаш бола коммунисташ кхы а дукхагlа пропагандистски балха юкъеоар. Пропагандисташ — экономисташ кийчбара шерагlа пайда эца боагlа шоаш дика хилар хьаьхехача марксизма - ленинизма университеташ, политически просвещение цlенашкеи кабинеташкеи вlашагlъехка школашн курсаши санна йолча формех. Теркам тlабахийта боагlа пропагандисташ заочно кийчбара, къаьстта юрта, халданза болх беш йола система йилдача Молдове. Горьковски области партийни организацей опыта.

Балгалдаьнна да пропагандистски балха хьалхе лелаяра lилма ларда тlа гlулакх де, пропаганда кlоаргга а халдаш кошаш я, наьха хьошташ, нахьалкхиннахь тайп-тайпарча категорий бакхаеха дикагlа йоаза — наркlа гlерташ партийни комитеташ хилар. Белоруссе, Узбекистана КП ЦК-шка, парте Челябински, Воронежски обкомашка, Краснодарски, Горьковски, Таганрогски горкомашка, кхы дукхача партийни комитеташа общественни хьисане болх беш я идеологически балха социологически техкамеш дара институташ.

Партийни организацешка да хlанз партийни пропаганда цlенхаштара lилма-методически центраш хиша дlаоттам латта политически дешара дукхха цlенеши кабинеташи. Цар чу я общественни хьисане боах беш барх1 бlаь эзар lелмахочо, опытни методиста, пропагандиста дачкъа лоацаш йола шие эзар совгlа методически совет. Лоархlаме да цар балха хьинар лакхдар, дукхахча наха юкъе беча политически балра опыт шоаш lомаяра а вlашагlтохара а уж юкъеоар, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара эттара эффективнегlен пайдалегlен йола методаш оттаяр.

Партийни дешара система, дукхача наха еш пропаганда тайп-тайпарча формашка болх беш болча берригача новкъосташта доккха новкъостал ду кепайоазоно, телевидене, радиос. Информаце дукхача наха йоча цу средствашка миллионаш бала советски нах политически знанешка боах, парте политика дlайовзийт, коммунизма идеалашта кlоаргга тешаме хилара уйланца, советски патриотизмаи пролетарски интернационализмах уйланца къахьегамхошта кхетам лу, боахама культурен хьаяра аргlанара декхараш кхоачашдара уж оарцагlа боах.

Цхьабакъда массаза а массайолча кепайоазон, радио, телевидене органаша а бац из лоархlаме боах хила боагlача боараке. Декхар латт партийни пропаганде, къахьегамхошта коммунистически кхетам луча кепайоазон лоархlам лакхбарах, цунна юкъе дакъа лацара дикагlа дола, эттара дикагlа кийчденна низаш юкъе а оарах.

Партийни дешарах боалача пайдин керттера хьал да теори lомаяраца шоай бехктоккхам кхетабара тlагlоертта болх бери. Моллагlча а къахьегамо санна теоретически дешаро дlадех де дигазаттар кхоачашдара гlулакх чlоагlа вlаштlехьдаккхар, йоккха чlоагlо яр, цlенхаштта шо тlабахийтар. Партийни организацеш лекхарийна я цу тlехь коммунисташта халданза новкъостал де, уж теоретически дегlаахара бехктоккхам лакхбе. Ерригача средствашка дегlадоаладе деза общественни валара дешай хьакъехьа коммунистически гlулакх хилара йола аьнкаш советски наьха тилар, идейна уж кийчбар, коммунизм бахьан, марксизма - ленинизма сийлахь - боккха хьехам котбалара тlехьа доаттабечи къовсане политически къахьегамен хьинар лакхдер.

Хьатlадоагlа дешара шу марксистско - ленински образоване lилма боарам а эффективность а лакхъеча, коммунизм хьалъяра хlанзарча декхарашка хьежжа истори, теори, парте политика кlоаргга lомаеча керда этап а хиша дlаотта деза.

(11 сентябре вндахьнчо газето «Правда»).

ЛОРАЕ УНАХЦIЕНО

ДА ВОАЦА ЦIА

Кхойтталагӏа шу ю Дербентски урамагIарга № 38 йолчу шийтта квартира йолчу цIагIа республикан машиннашка болхбой баха хӏйна. Цхьабакъда цу хана цера механизированни карьера ведомствагIа йолча цIеношта ремонт еш (начальник нов. Айрапетов). Дукхалла хиннаб цIеношка баха дах нов. Айрапетов вола. Хаддала цунгара десар наI да: цIен кIала йоллача подвала чу йоасIам йола порядок оттаяр, канализаце оборудованена ремонт яр, цIенна коера кхалаж ханханнахьа дIакхухьаргйола гIудакх дерттIа вIаштIехьдаккхар. Подвала чу тIех дукха цхийолташ, даккхий лел, гизгаш хьржай. Коа латтача яьшка чу нуъхаш дIакхуьса аравалдча, цу чу нахах дукха ца кхериш ягIаш хул цицколташ. Цхьабакъда, цу хийнпара этта антисанитарни хьалаш дIадахера, ше волча дукха нах, дехарийна ухкаце а, цIелг - цIелгагIа техабац карьера начальника.

ХIинзалца тхоай коа, санитарни боккъонаша дIадеххача тайпара, порядок оттайта ца могаш лел тхо. Чакхдоалаш латт ер шу а, бакъда тха цIагIа бахача нахьа хьашташ кхоачашдара деш хIама дац.

Шкоие дала ха йоаца дукха бераш да коа. Дале а, берий площадка коа хьаьра деш хIама дац. Цул-совгIа лоьза арадаьнача бера мича хои мичахь ваха мегаргвац, сеная кулг тоха мегаргдац. Уж хиь-наьна бIаре хIалэн дабла-ча кхалаж тIа ца дахача Iац. ХIаьта нувхех хьал а йиза еха латтача яьшкачурен вы хьалийзачул тIехьагIа, цунна лалла Iойоассанна нукхаш хан-ханнахьа дIакххахьац. Из бахьан долаш кхалаж тIа дукха мозий кхийола садоахка хIамаш ярж. ХIаьта коа дарж1аш латте мозай цIагIа чу ца даьххача а мича дус фо чуккетийта кор, наьI дийллача. ТIаккха тийша хила йеш йий иштта хьалаш айтача коа бахача нахах инфекционни лазар хьовг ца хиларах?

Цу, гIуланха сагота, вац нов. Айрапетов. Бакъда цуига де хаттар-м да:

— Ше начальник волча карьера ведомствагIа долча шийтта квартира йолча цIен ремонт яра, санитарни хьалаш вIаштIехьдаккхара мала уйла е дига ва-теш нов. Айрапетов?

СУРТА ТIА: цIен коа латта нукхий тIа.

Л. МАЛЬСАГОВА,
Нохч - ГIалгIай педагогически института йоккхагIа йола хьехархо. **И. ПЛИЕВА сурт.**

Антисанитари бахьан таIазар даьд

Халкъа тIахьожама Грозненски городской комитета аргIанарча заседане дийцар хиканализационни боахама управлене балхагIа хьажарах хьахиначу результатех дола дош.

Белгалдаьккхар цу управлене кургалхоша шоргашта — ченна хула лаэераш ца хилийтара цIенон порядоки оттаеш гIулакхаш ца дайтар.

Канализационни сеташ касоски станцеш дерттIа хилийтоа ледара тIахьожам лоаттабарах хиканализационни боахама управлене керттерча инженера Г. Н. Новиковна выговор кхайкаьйй. Управлене начальникага Е. Г. Агабековга цIенхашта дIахайтад уж тайпа хIамаш дIахо мегийтарг ца хилар.

Халкъа тIахьожама комитета цу заседане белгалдаьккхар Грозне столовейн ресторанийн треста общественни кхачан дукхахча предпонятешка санитарно - гигиенически дIадехарш мадоаттIара леладара йоагIаш йола дисциплина ца хилар.

Укх шера 7 бетта дивенфекции генеральни цIенон яра хьакъехьа антисанитари хилар бахьан долаш 73 предпонятий дIакхайлар. ГIожа телхаю тхьегош йилара, продукташ дIаоттавь лоаттайпа а царна реализаци яра а правилаш, личии гигиена правилаш № 5 йолча столове куста (директор нов. Исламов), № 7 йолча куста (директор нов. Абухаджиев). № 23 йолча столове (директор нов. Лазарева), предпонятей болхлоша 7—14-зза дIакъайла хиний уж.

Санитарно - гигиенически режим дIахо а телхаеш я № 3 йолча столове куста (директор нов. Гапеев), № 9 йолча столове (директор нов. Гакаев), № 15 йолча столове (директор нов. Кременская), «Кавказ» ахача ресторана (директор нов. Ахмадов) предпонитеша а.

Порядкаш толхаяо дIахо мегийтаогдоацилга цIенхаштта дIахайтад столовей, кафей, ресторанийн треста директорга нов. Мамадовга. № 23 йолча столове куста директор Л. В. Лазарева балхара дIаяьккхай. № 5 йолча столове директора Б. А. Исламовна цIенхаштта выговор яьй. Фабрика — кухня директора И. Х. Латыпова выговор яьй.

Комитето Н. Н. Мамадовгара, Чаладзегара, столовей берашгача директорашкара хьадийхар общественни кхачан предприятешка цIенхаштта технологически санитарно-гигиенически режим лоаттаелга, школашкен берий учреждсенешкен берашта кхача кийчбар къьастта вIаштIехьдаккхийта.

ГАЗЕТАШИ ЖУРНАЛАШИ—ХIАРА ДЕЗАЛА

Шиъ-кIиро даьлла вай республике 1971 шера газеташи журналаши язде доладаь.

Цу шин кIиранIа яздаьнча итогаша хьахьоких почтан «Союзпечати» болхлоша ву гIуллакха цIенхаштта йоахко еча, общественна актива болх дика вIаштIехьбаьккхача, цунна дхетамна доал деча, партийни организацеш цу гIулакхна даим кулгалдеш хадданза тIахьожам лоаттабечел газеташи журналаши яздела дика мегтахьадаьнна хилар.

Цу дешта хьокхама бехкальнакха мегаргйолаш я МалгIобика, Наурски районаш, г. Грозный. Укхаза хьежаш ца а багIаш, хьалхарча денношка а деза газеташи журналаши нахага яздайтай ба, из баьча бихкх дика туш да.

Къйча тайпара да 1969 шера укх ханачка кIезигагIа газеташи журналаши наха юкъе дIадоаржадаьча Грозненски, Советски, Ачхой - Мартана районашка. Кхы а, эсала лел нах газеташтен журналаштен язлугIа Наьсарени Веданен районашна. Цу районашка геттара эсала лел партийни кхданеш дIайоаржаелга а. Масала, Грозненски районе подписка дIайоалаьна цхьайтта дийнахь цхьа партийни журнали «Правда» газета яздайтадац.

Семпа хенна бий е цу районашка газеташи журналаши яздре хьал иштта латтаба малаи. Цул малаи да почтан «Союзпечатен» болхлоша шоай коллективаш, кепайоазув дIадоаржаду общественникаш, газеташи журналаши бахача наха юкъе дIадоаржадера ханнахьа оарцагIа баьха хийор ль ца хилар.

Общественни активаш совещани кхоц, хIаране кхоачаше деза хьадда дола декхар оттадаьдаш, кхаметтел хIама сихдаь газеташи журналаши наха юкъе дIадоаржадеча хана а эшаш дола новкъостал дац цара.

Партийни организацеша газеташи журналаши яздайтара болх бакхха ма беззара вIаштIехь а баккхац е цу балха хила боаттIа тIахьожам а хилайтац, новкъостал дац кепайоазув общественни дIадоаржадерашта, цаога газеташи журналаши яздайташ дукхагIа нах юкъеоаза.

Почтан «Союзпечатен» болхлой кIезига хул предприятешка, совхозашка, колхозашка, хаи цига газеташи журналаши яздайтара гIудакх мишта латт. Цудухьа шие ханнахьа хоам бе таром партийни организаце гIоиаш [illegible] хадаа [illegible] а.

Фу де деза газеташи журналаши дохага яздайтара болх тоабара?

Йиша мел йолча почтагнашка общественни активаше совещани е еза. Тоабе беза кепайоазоина пропаганда яра а из дIадоржадаьа а новкъостала йолча Советий болх, газеташи журналаши наха юкъе доаржаела вIаштIехьдаккхарен цу балха чар кулгалдарен доархIам лаха а беш, сихде деза газеташи журналаши дIадоаржаделга.

Партийни изданеш ма хулла наха юкъе дукхагIа дIайоаржанра йоакхо а еш, цу балха юкъеоаза беза дукха а пропагандисташ, партийни организацей бюро членаш, кхьйола партийни актив.

Почтан «Союзпечатен» болхлой кхаст - хаста хила беза предприятешка, цига практически новкъостал де беза общественни активе хьеламна а дизача гIулакхана а.

Кепайоазонех, радиох махулла нийха эша беза периодически кепайоазоина пропаганда яра, хесто а наха боазийта а беза нарех дикагIбараш.

Партийни организацеш декхарийла а цу балха дерттIа тIахьожам лоттабе а республикан бIаьрашкахьге газеташи журналаши яздайтийта толаме чакхдаккхара кхохьостал де а.

И. ЛЕДЕНЕВ,
«Союзпечатни» республикански агентства начальник.

1971 шера газеташи журналаши яздара 1970 шера 11 сентябре дийнаш, 1969 шера цу ханица [illegible] а деш (экземплярни) [illegible]

Районаш	11. IX. 70	11. IX. 69
1. Ачхой - Мартана	247	664
2. Ведана	286	698
3. Гудермеса	1600	1320
4. МалгIобика	2039	1487
5. Надтеречни	522	482
6. Наьсарен	810	1130
7. Наурски	1900	504
8. Ножай - Юрта	1845	6317
9. Советски	97	382
10. Сунженски	3600	3601
11. Урус-Мартана	1447	389
12. Шаьла	1948	1807
13. Шелковской	1785	2836
14. Грозненски	97	1678
15. гор. Грозный	12582	7800

МОСКВА. Владимир Ильича цIерагIча электромеханически завода дукхка зэараш боллой болча коллективо пхе шера план-хинай, хьалха кхоачашьяьй. Пятилетка йоллеенача хана деэз производстве хьалха латтарашен новаторашен кходаьд 2,4 миллион сом. Парте XXIV-ча съезда мабоаттIара пакъбаха кийлуш ильичевцаша лаьрхIад кхи а 300 эзар сом кходе. Предприяте рационализаторашен изобретателашен предложени еннай кердача пятилетка рационализаторски фонд хьае а цунна юкъе 4000 совгIа рационализаторски предложени изобретени яхийта а, аьнна.

Сурта тIа: завода сборочни цехе. Мехка электростанцешта химически предприятешта эша электрически моторащ.

В. Кунова сурт.
ТАСС фотохроника.

ПИОНЕРСКИ БОЛХ ТОАБАРА

Вай республике укх шера иттара хьалха вIашагIъеллай шин шера йола боккхагIа болча пионервожатей школа. Селхан республикански пионерий Дворце цу школа хьалхара заняти хилар. «БоккхагIа вола пионервожатый — пионерски дружина политически кулгалхо» яхача темах къамаьл дир Нохч-ГIалгIай просвещене министра заместителя П. С. Скородумовас. «Массала а кийчча яхача Ерригсоюзни маршага хьежжа пионерски балха планировани учети яра» дийцар республика пионерски Двореца отдела заведующе М. К. Гофманас.

Школашкара пионервожатешта дIайоазийтар балха планаш, «Пионерски организаци — коммунистически кхетам балара юкъьанарё школа» яха лекци йийшар.

Школа заняташ хIара бетта доаза хургья.

ХАОТТАМ

17 сентябре кIезиг-дукха мархаш а йолаш, догIа а ца деххаш, малабоалехьара гIийло мух а хьекхаш ха хила мег. Республике гIоала 21—23 градуси Грозне 23—25 градуси температура хургьй.

ТIехьа тIаьоагIача шин денна цхьа бусе хушалуш мархаш а йолаш, ГIуйренна цхьайолча моттигашка дохк а доалаш, гIийло мух а хьекхаш ха хила мег. Температура, буйсанна 9—14 градуси дийнахьа — 23—26 градуси хургьй.

Метеостанца.

Саг вийначоа топаш тохай

Гражданин Алмагомадов Хьамид йIаьхача хана хьааммай вийнавгIа хинна.

Маьнга йоха а волаш цо вийр Гудермеса района «Дружба» яхача колхоза председатель Джамутов Баха, из шой балха декхар кхоачашдеш волча хано.

Нохч - ГIалгIай АССР Ялхьахьарча суда гражданина Алмагомадовна топаш тоха суд йийр.

Приговор кхоачашдаьй.

Редактора заместитель А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

19 сентябре
РАДИО

6.20 — Юрта Iуйре (нохчий меттала). 6.45 — Ашарош. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.26 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.20 — Ашараш. 8.30 — Республика горошкен юрташкен гIолла яха радиовыпуск. (эрсий меттала). 8.40 — Республика горошкен юрташкен гIолла яха радиовыпуск. (нохчий меттала). 8.50 — Республика горошкен юрташкен гIолла яха радиовыпуск. (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Сона хушкабезача пехка (эрсий меттала). 16.20 — Концерт. 17.00 — «ЗIок мохь» яха сатирически журнал (нохчий меттала). 18.00 — Спектаклашкара ашараш. 18.30 — «Школьни глобусе» яха радиовыпуск, (эрсий меттала), 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15.05 — АхбIешера летопись. «1969-гIа шу». 16.00 — Iаламаш доттагIай клуб. Хьу вай рузкъа да. 16.15 — Вай унахцIено ца бе я» яха фильм. 16.30 — Творчески тIехьаленцара. Беков ФТембот. (гIалгIай меттала). 17.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва), («Динамо» (Тбилиси) Ленина цIерах йолча Центральни стадионера передача. 18.45 — «Нохч - ГIалгIай поэташ Дахьен хьахьехьа» яха беседа. 19.05 — «Пачхьалкхен зуланхо» яха художественни фильм. 20.40 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. (нохчий меттала). 21.00—Шайба йолаш хоккеях лоьзаш европейски чемпионий кубок. «Спартак» (Москва) «Дукла» (Чехословаки) Ленина цIерах йолча центральни стадиона спорта Двореця передача. 21.40 — «Эфире къонаш я», Телевизионни конкурс.

20 сентябре
РАДИО

7.16 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — «Ленина никъ» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.13 — Передачай программа. 8.22 — Шоана дукхаезача ашарий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Литературни передача. «ДоттагIчун кисьмо» яха Муталибова поэма» (нохчий меттала). 15.35 — Тахан хIуна болх лой ла да. (эрсий меттала). 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха радиовыпуска (эрсий меттала). 17.00 — РадиоладувгIархой лаьмах дейа концерт. 17.30 — «Къонаш» (гIалгIай меттала). 18.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14.35 — «Шовда». Берашта а берех а (нохчий меттала). 15.15 — Берашта йола йоккха искусства. Кинопередача. 16.15 — Берашта «Са безам бер хьона» яха художественни фильм. 17.25 — Вай унахцIено вай бе я» яха фильм. 17.45 — «Вай хавара сага». Кегирхой программа. 18.20 — «Знани яц Iилмац - популярни кинопрограмма. 19.20 — Юрта клуба балха денош. 19.55 — Шоана берош. 20.15 — «Дачник» яха художественни фильм. 22.00 — «Эфире я къонаш».

КЪАХЬЕГАЧА ИТАЛЕ ЦIЕЙ

ФЛОРЕНЦИЯ, 15 сентябрь. ТАСС корр. Д. Стояновичас хоам бу:

Итальянски Компарте центральни органа «Унита» яхача газета къаман пхьара цIей дездеча даьха доацаш хилар 200 эзар сагт. ИКП политика [illegible] хьалдоацаш хилар цIаьхта а дIахьоикен дикагIа йола кхоане бахьан доаттабеча къовсаме шоай цхьоагIо хилар гойтеш из цIей дездеча бахкхача. Флоренце а Итале кхыча областий а къахьегахой манифестаци самаркхийнахь лиш сахьата IIаьхьелар.

Манифестаци - чакхъьлнацух тIехьагIа городской парке хилар къахьегахой митинг, цунна юкъе даьа доацаш бар Итале компарте хьалхе лелаш членаш, Советски, Совоера, ГДР-ера, Венгрера, Францера делегаци, Къулбехьен, Вьетнама патриотий кхыча йехкийн викалаш.

Митинге дIьхдаь къамаьл дир ИКП Политбюро члена жан Карло Пайетта. Iаьдала моттигерча органашка хоржаман хиначул тIехьагIа мехка эттача политически хьала анализ йир цо, къахьегахошна хьалхашар бахьан делаш Компарте цу хоржамашка керда толамаш даьха хилар белгала а даьккхар.

Дунен халкъашта юкъера хьал дуэцаш, Пайетта белгалдаьккхар европейски континента мехкашта юкъера керда гIуллакхаш дIадоладаь долча СССР-ан ФРГ-ан юкъерча договора цуьнан кхаьар Компарте могадар.

Итале коммунисташа къовсам лоаттабу, аьлар цо, Индокитаера американски агресси дIаяккхара тIехьа, шоай къаман мукъадалара тIехьа къовсам лоаттабу Ази, Африка, Латински Америка халкъий хаьада хьал а лоац.

...Митинг йистеьаннай. Цунна юкъе даьха доацаш хиначa итташ эзараш болча наха «Бандиера росса» («Це байракх») яха итальянски къахьегахой гимн йоаких.

«Унита» цIей укх шера дехаре хьахьекхар капиталистически эксплуатацена дуьхьал, шоай вахара боккъонаш бахьан лоаттабеча къовсаме Итале дукхача къахьегахой чIоагIонух йола цхьоагIо.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЛЕНИНА ХЕТАЮ

«Дийна волча хана из тхона да, хьехархо, йоакъост, хьехаш бертар. ХIанз из тхона социальни революцега бода накъ хьехьокха седкъа ба. Лергвоаца Ленин массаза а тха деташка вахаргва».

Сийлаьа - воккха Ленин вьетнамски халкъа дег чура дукха везарен ларкIарен уж дешаш аьннар Хо Ши Мин ва. Царех шоай тайпара денна хургьр ДРВ-е дукха хи йоаццаш хиннача, Ильича хегаль дикагIдола дувцар, очерк, стихотворени, сурт, плакат, скульптура хьаяра хиначa художественни конкурсе! Цунна юкъе дакъа лаьцар болхлоша, колхозхоша. Вьетнамски халкъа эскара бIухоша, интеллигенце викалаша, студенташа, дешархоша.

Боккхача толамца чакхдаьлар хьажар. Из бакъду конкурс яьча Жавоерча Кердачун келайоазон Агентства бюрога кхаьчача дукхача письмоша.

Цу письмоех цхьанне автор волча Чан Тан Хойс яздь: «Вай вьетнамски халкъ а къаьстта аьлча со, моллагIа вола болхло а боврам боглнаш рагза на сийлехь — боккхача Советий Мехка« Ильича даьлена. Ленина цIерца айхха дувзаденна да адамашта каргIдаьнна эггара доккхагIдола хIамаш — Россе социализм котьлар, социализма дунен система хьахилар. Цуи член я ДРВ а. Соня хов са балхаш говзал лакха хиларца белгала ца доалилга, бакъда, конкурсе дакхья лацарна ся безам ба сийлахь — воккхача Ленина идешни гIулакхаши сайна дезала дIахайтаз».

ХIанз СССР-е советско - вьетнамски доттагIлен денош долча хана Ханое конкурсе даккхийта хиина дикагIдола балхаш хьахьокхаргда Москве АПН-ен доазол дехьарча мехкий халкъашцарча доттагIлен ЦIагIен. Цул тIехьагIа уж В. И. Ленина Центральни музее хIачулургда массаза а цига кургдолаш.

Любителий балхел совгIа укхаза хьахьокхаш я ДРВ дхьаболча профессиональни художникий произведенеш а. Мехка эггара чIоагIагIа йола хало тIакхаьчача шерашка а царна мегад халкъа творчески цика традицеш лорве а дIахо яьа а. Советски наха могаргда цар шоай йолча искусства боаттIаш бола мах бе.

Вьетнама художникаш тIерт шоай халкъо лоаттабеча турпала къовсама юкъе дозаита мога дакъа леня. Мехка а доазол дехьа а хулача эггара лоархIамерча событешта юкъарчал доапшаш отклик а йолаш, цар балхаш — плакаташа, дахчан тIа яьча гравюра, кIорца а къовлемна а даьча сурташа — кхоачашду кIезига лоархIам боаца декхар.

Экспозице хьаьнокхаш хургьи кхьхатах вь живопись. Из хIанз а чIоагIа яьржа я Вьетнаме, чулоацам атта бовзийташ хиларца, художественни форма, бIарг тIаотташ хиларца эргаш а я. Дикача дахчах массаза а дукха хIамаш еш хинан Вьетнама ваятелашен гравюраши. Дахчах хьаь хIамаш рельефни догам дий, пилла тIехх, перламутр еллий, лакаца йоазув дий хозьы Советски наха бIаргагургда «Ты Вэн» яхача кооперативерча дьечкара деин хьабоагIача тIедахи дахчахи хIамаш еча говзанчий Дао Ван Боя, Нгуен Кима, Донг Ван Нгока балхаш.

Выставке бахарий теркам, шею йоацаш, тIаозергба вьетнамски хьама традиционе стиле декъа гIанахи беларехи, хIаьта иштта дега а даьча В. И. Ленина портреташа.

А. ВОЛОДИН. (АПН).

Цхьа барт болаш могаду

БОНН, 15 сентябрь. (ТАСС). Селхан укхазе хиначa СДПГ правлене заседане ФРГ канцлера В. Брандта доклад йир 1970 шера 12 августе СССР-ан ФРГ-ан юкъе даьча договорах. Брандта докладах правлене цхьа барт а болаш тIайнача социал тIа белгалдоаккх советско - малхбузенгермански договор ФРГ хьалхашта мадезара а «машар чIоагIбера боккха доархIам болаш» а хилар.

«Дерригача дунен тIа бакъду — йоах социал тIа, — Европера кхоннам дIабеккхаран вIашта юкъера гIулакхаш дерттIадахарах договор боккха доархIам болаш хилар».

Социал тIа белгалдоаккх, 12 августерча договора тIа шаккхе а оагIув Европе долаш йолча хьал тIара хьабоагIаш хилар.

ФРГ-ан Советски Союзи правительствашна, деча хана а из дир шинна а пачхьалкхашна юкъе вIаши леладу практически гIулакхаш тоадарен шердарен хьантий дукъа.

СТОКГОЛЬМ.- БIаргагур города Сиккен яка майдан цул гIулакха цара даькен.
Прессене бельд—ТАСС сурт.

ГЕРЗИ ИНСТРУКТАЖИ

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). Израильски тIема специалисташ США Iомалуш ба керда герз установкашна лоаттабеча къовсама йола электронни оборудовани мишта лелае еза, цу дакъе йола американски Вьетнамера «опыт» хьа а бо, яхаш хоам бу «Таймс» яхача журнала.

Американски инструкторашна, къьастта аьлча, тель - авивцен Iомабу тохара аргаьникха толь система йола «Уолай» яха бонбаш «Шрайк» яха локационни дуьхьлара ракеташ яхьеса. Вашингтонера информационни агентсташа хоам бал шакхалара, США рожьа хиний уж герзаш Израила дала.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
ДIАДОПАДЕННАД 1971 шера
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язду бунзама ерригача отделенешка а промышленноста, транспорта, гIишлошьеча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча учреждененашкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча общественни уполномоченнешча а гIолла.

ГАЗЕТА ЯЗДАЙТАРА МАХ:
1 шера — 3 сом 12 кепиги;
6 бетта — 1 сом 56 кепиги.

Дикъ-ма лелаш! 1971 шера «Сердало» газета хаккахьа яде.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Нохч - ГIалгIай АССР кооперацие ерригача кхачан тикала, приемни пункташа хьаьц книга бикаш.
Шоашта ца эша баркаш дIачуле, промышленноста эш- уж.
Респотребсоюз.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам. — 3-30-11; бехкиткхана секретара — 3-34-30; партийни вахарна культурана промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамийн письмоийн отделий— 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05300. Заказ № 9187.